

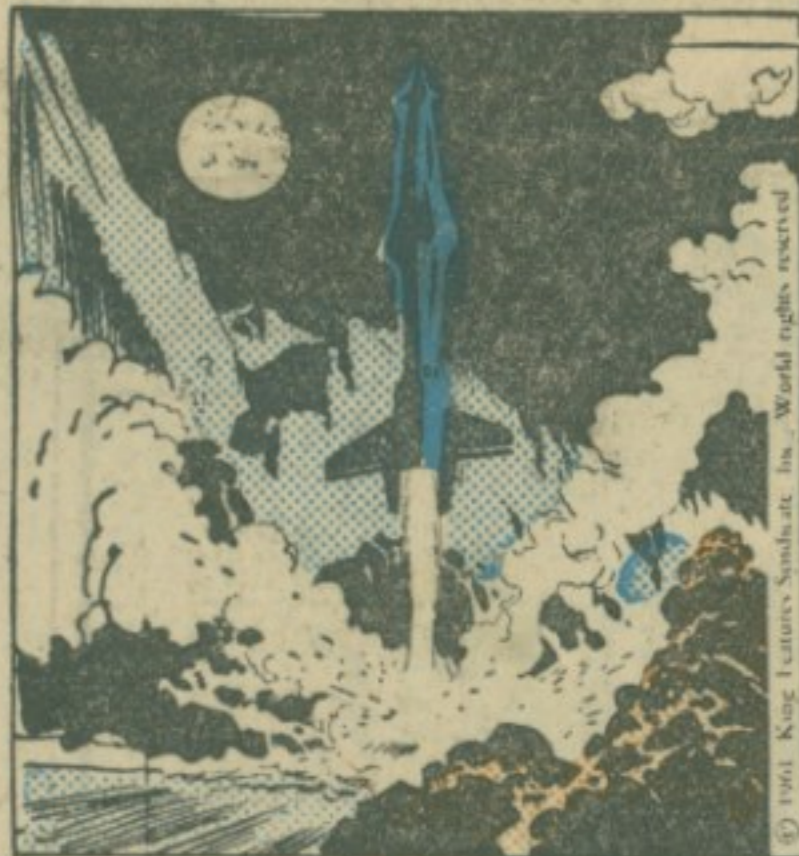
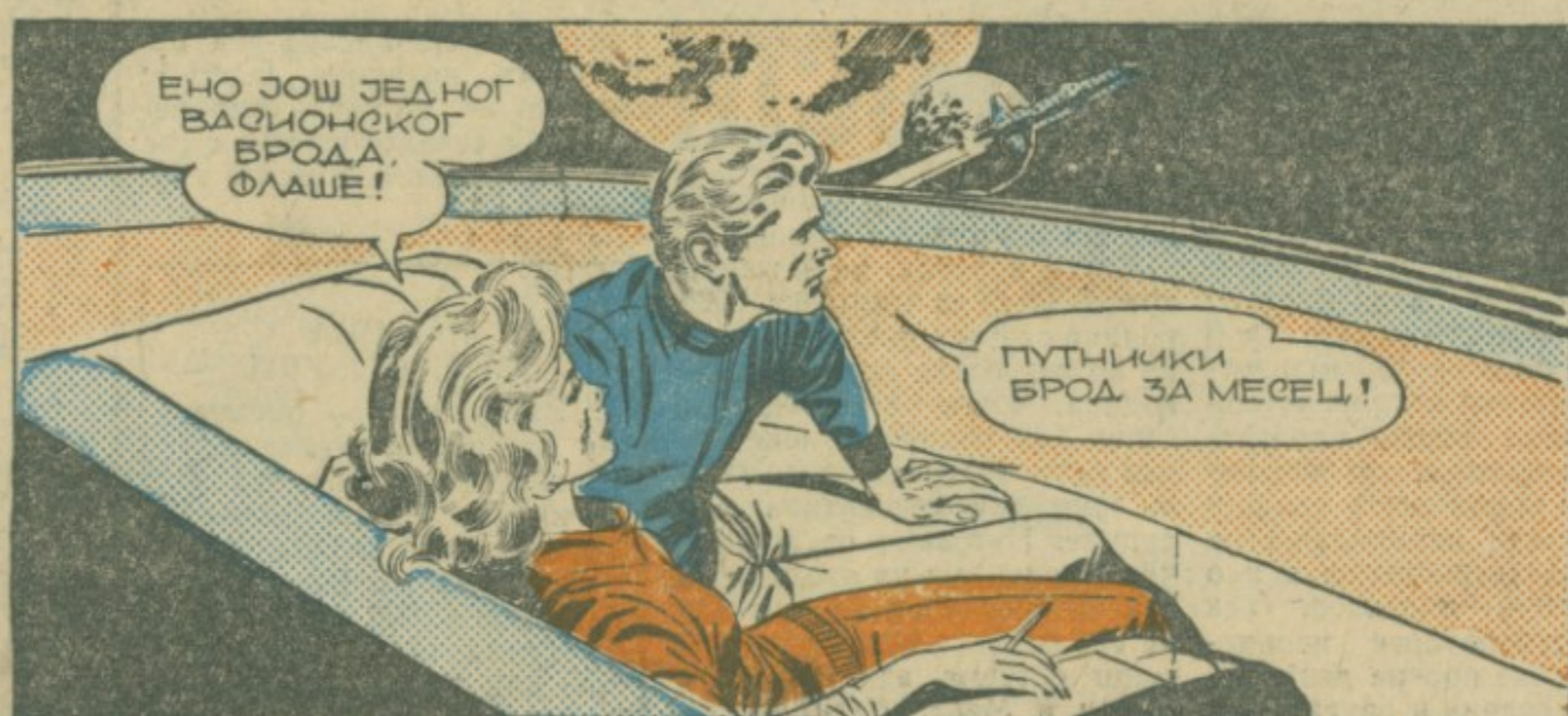

Година XXVI
Број 718
2. октобар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

»РЕВОЛУЦИЈА ЦЕНА«

У току 16. века дошло је до знатног повећања цена свој роби. Овај податак познат под именом „револуција цена“ био је последица великих географских открића што је проузроковало велик прилив племенитих метала у Европу.

По мишљењу неких стручњака залихе племенитих метала у Европи крајем 15. века и њихово повећање у току 16. века износили су године 1493: 550.000 килограма злата и 7.000.000 килограма сребра; године 1544: 815.000 килограма злата и 9.190.000 килограма сребра; године 1600: 1.192.000 килограма злата и 21.400.000 килограма сребра.

Злато и сребро који су стизали у Европу из Америке у великим количинама одлазили су у Азију за куповину разне робе на истоку.

КАПЕРИ

Капери су били морепловци у 18. веку који су од своје владе добијали дозволе да предузимају ратне походе на непријатељске земље. У ствари то су биле дозволе које су им давале право на пљачку. У неку руку они су били званични гусари. Пирати су такође пљачкали, али ни су имали дозволе од своје владе као капери. Међутим, пирати су често постајали капери, јер су многе државе користиле услуге пирата и издавале им каперске дозволе да ратују у њихово име. Каперство је званично укинута на међународном конгресу у Паризу 16. априла 1856. године.

У ОВОМ БРОЈУ:

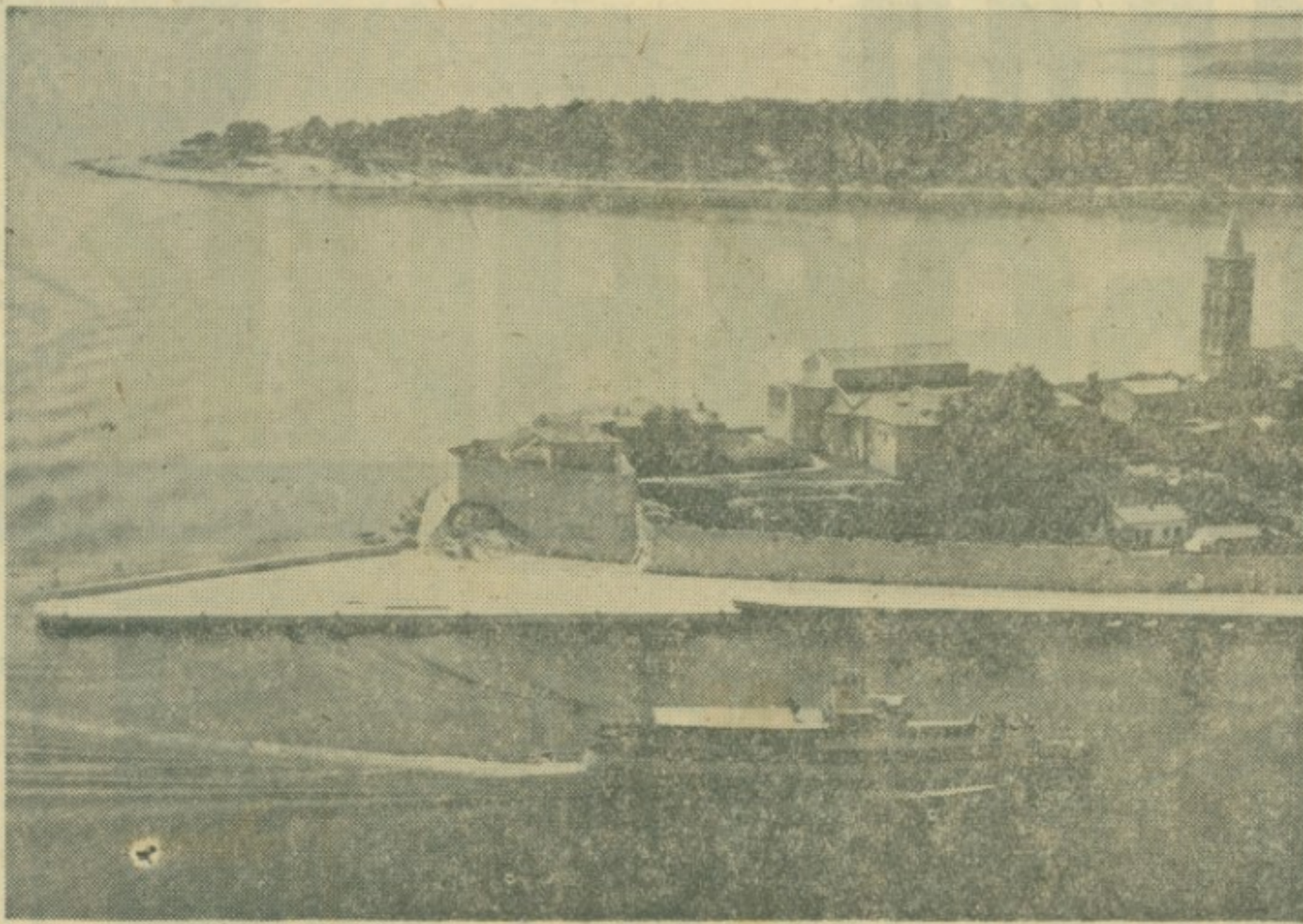
- РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА АНЕГДОТЕ
- КО СУ ВИЛИ ГУСАРИ
- ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
- ШАХ СПОРТ
- РАТ АЈКУЛАМА
- НАША ПРВА ГЕОГРАФСКА ЧИТАНКА
- ДА СЕ ИЗБЕГНЕ СМРТ НА ДРУМУ
- „МОЈА ДРАГА ЛЕДИ“
- НЕПОБЕДИВИ ИНДИЈАНАЦ
- ШАРЕНИ КУТАК

Природне
лејоше
наше
земље

РАБ

ОСТРВО И ГРАД

Раб је острво маслина и палми, храстових и борових шума, дивних плажа и благе пријатне климе. Стога он привлачи десетине хиљада туриста из наше земље и иностранства. Острво је дуго око 22 км, а широко 3—10 км. Оно се састоји од три кречњачке косе; највећа је и најважнија северна; на њој се налази и највиша тачка на

острву — врх Камењак, 408 м. Између кречњачких коса су лапоровите удолине у којима су маслињаци и виногради. По просечном трајању сунчаног времена Раб је на четвртом месту на Јадрану — после Хвара, Сплита и Дубровника.

Али, он има мање кишних дана и од Хвара; у току лета кишно је свега 16 дана. Градић Раб лежи на узаном полуострву, које улази у море у дужини од 1,5 км. Саграђен је на месту где је постојало римско насеље Арба. Хр-

вати су се на Рабу насељава ли најпре као сточари, а касније су постали познати поморци. Захваљујући развијеном поморству Раб је постао веома богат град — врхунац своје моћи достигао је у XV веку.

АНЕГДОТЕ

Полиџичар је увек ђолиџичар

Француски политичар Жорж Клемансо (1841-1929) напи сао је у младости једну комедију, која је играна и о којој је у својим новинама „Журнал“ не баш много лепо писао Катил Мандес (1841-1909), француски књижевник и један од оснивача песничке школе парнасца. После много година Клемансо је постао директор листа „Орор“ у коме су најавили један Мандесов комад. Критичар „Орора“ дође код Клемансоа и упита га какав став треба заузети:

— Па ја се у то никад не мешам.

— То знам, али кад је у питању Мандес...

— Истина је — рече Клемансо — ми смо једном имали једну књижевну расправу. Али ако баш хоћете да знате моје мишљење, онда напишите ако је комедија добра да је изванредна, а ако је лоша онда напишите да је добра!

Да се не усџабају

Познати француски композитор Клод Дебиси (1862—1918) пошто је саслушао у спавању једног веома младог композитора, рекао му је са познатом благошћу:

— Није лоше, млади мој пријатељу, али недостаје јој елана, виталности. Разумете, чак и успављка, нарочито она, мора тако да буде компонована да се приликом ње ног извођења слушаоци не у спавају.

Он још жибу

Француски композитор Шарл Гуно (1818—1893) вратио се једне вечери сав утучен јер су лоше извели његов „Реквијем“. Да би га орашпозложили пријатељи му рече:

— Не секирајте се. Једнога дана изводиће ваш „Реквијем“ беспрекорно.

— Да, одговори тужно Гуно, али тада ћу ја бити мртав. Онда саркастично приме ти: али моја освета ће бити у томе што ћу моћи да им „кажем“: „Видите, ви сте мртви, а ја још живим!“

СВЕТ БУДУЋНОСТИ

Америчка организација лекара у Њујорку закопала је „медицинску капсулу данашњице“ која треба да буде отворена после сто година. Овај мали ковчег са фармацеутским узорцима садржи тридесет главних лекова пронађених за последње три деценије. Ту на првом месту спадају антибиотици: пеницилин, стрептомицин, тетрацилин и хлорамфеникол, кортизон, лек против туберкулозе изонизид, вакцине против дечје парализе, хепарин и други лекови за спречавање згрушавања крви, пилуле против шећерне

болести, лекови за стишавање болова и умирење живаца.

Друга капсула, која такође треба да буде отворена 2065. године садржи предвиђања како ће изгледати свет кроз сто година. Човек ће живети просечно 150 година и неће никад бити болестан захваљујући напретку превентивне медицине. Путоваће се космичким бродовима на атомски погон. Експедиције ће доспети на сва небеска тела нашег сунчаног система, али једино ће Месец и Марс бити настани.

То нису предвиђања утопис

тичких романописаца већ истакнутих научника. Једно је сигурно — ниједан савременик неће сазнати шта ће о све му овоме рећи потомство у 21. веку.

МАШИНА УМЕСТО ЉУДИ

За сортирање писاما у главним поштама неких великих градова у Америци служи спелијална машина. Она је у стању да за један час издвоји 45.000 писاما по местима опредељена а да при том ниједном не погрешни.

Ripley's

Веровали или не!

На ГРОБ

КОЊА „БРОНИЈА“ У ВИЛМОНТУ КОЈИ ЈЕ У АМЕРИЧКОМ ГРАЂАНСКОМ РАТУ БУКАО КОЛА С МУНИЦИЈОМ СВАКЕ ГОДИНЕ СЕ НА ДАН ПОСВЕЋЕН ПАЛИМ У ОВОМ РАТУ ПОБАДА ЗАСТАВА

Марк Чипи

ИЗ ФЛИНТА (САД) ПУШИО ЈЕ ЈЕДНОМ НАПУЊЕНУ ЛУЛУ НЕПРЕКИДНО

2 ЧАСА
3 МИНУТА
25 СЕКУНДИ

Најубраженији деспот у историји

Марокански султан Мулај Исмаил (1646-1727) увећан да је за сваког човека част да умре од његове руке, изражавао је своју захвалност слуги који би му придржао узенгије

ТИМЕ ШТО БИ МУ ОДСЕКАО ГЛАВУ!

СУЛТАН ЈЕ СВОЈОМ РУКОМ УБИО 10.000 СЛУГУ

2 бела папагаја

КОЈЕ ЈЕ 1320. ГОДИНЕ ДОНЕО У ИНДИЈУ ЦАР ТУГЛАК ШАХ ЖИВЕЛА СУ У Његовој ПАЛАТИ У ФИРОЗАБАДУ ЗА ЧИТАВО ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ Његове ДИНАСТИЈЕ — 79 ГОДИНА.

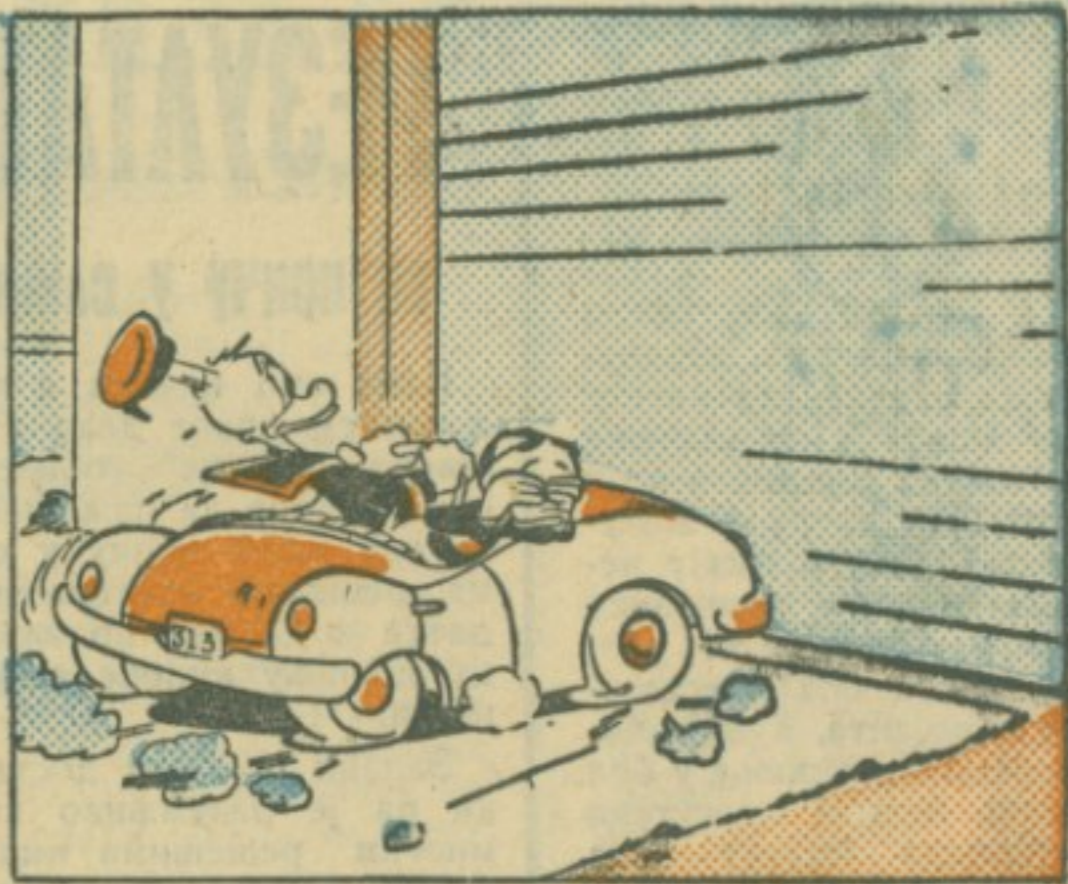
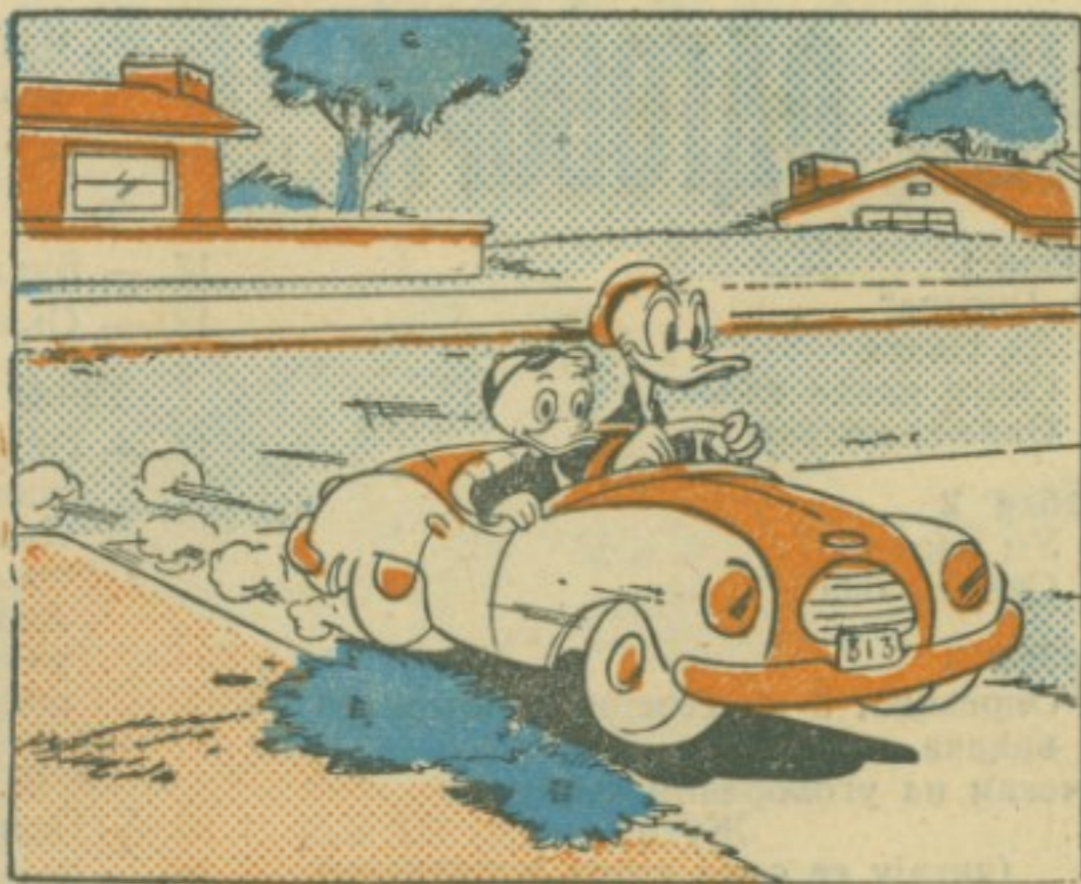
ЛЕДЕНЕ ХИМАЛАЈСКЕ ОГРАДЕ

ЗАРАВНИ НА ХИМАЛАЈИМА ЧЕСТО СУ ОМЕЂЕНЕ ОШТРИМ ЛЕДЕНИМ КОЧЕВИМА ВИСОКИМ И ПО 3 МЕТРА

ЦРВЕНУ РУЖУ

ИЗРАСЛУ И 3 СРЕДИНЕ ЖУТЕ РУЖЕ НАШЛА ЈЕ У СВОМ ВРТУ АНА ЧЕЈЗ ИЗ САЊ ГАБРИЈЕЛА (САД)

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

ПЕТРИЧЕВИЋ НА ЈЕДНОМ ТРЕНИНГУ

ЈЕРКОВИЋ
»НЕ ЗНА« ДА ИГРА ФУДБАЛ

ПОЗНАТО је да су наши кошаркаши између себе добри другови. Стално су заједно и за време припрема ниједног тренутка се не одвајају. Чак и станују заједно. Тако су Драгојловић и Петричевић припремајући се за европско првенство у Пољској становали заједно. У слободним часовима разговарали су о свему и свачему. Препирали се и надмудривали. И све је било добро док нису дошли на тему о фудбалу.

Петричевић је ватрени навијач „Динама“ а Драгојловић „Црвене звезде“. И реч по реч запоео се велики бој речима. Петричевић је убеђивао Драгојловића да је центарфор Динама један од најбољих фудбалера у земљи. Драгојловић је тврдио супротно. Једном речи рекао је Петричевићу да познати

стрељак није велик фудбалер и да спада у просечне играче. Тако су се два добра пријатеља посвађала око фудбала. Неколико дана нису проговорили ни реч.

Све је то тешко пало Петричевићу, који је иначе познат по врло мирољубивој нарави. Просто није знао шта би учинио да Драгојловић проговори и њихови односи поново постану као што су и били. Овај други никако није хтео да пристаје да се помири све док Петричевић својом руком не напише и потпише:

— Јерковић је незналица у фудбалу!
И Петричевић није много мислио. Испунио је жељу Драгојловићу само да односи буду као раније. Било је много смеха у репрезентацији кад се сазнало за овај гест Петричевића.

ЗА ДИЈАГНОЗУ
НА ДАЉИНУ

Први електронски апарат за постављање дијагнозе на даљину испробава се у Сједињеним Америчким Државама. Апарати за преглед болесника телефоном шаљу медицинске налазе електронском мозгу и он их одмах анализује. Ординатор је смештен у Масачусетсу и засад је намењен болеснима очију и срца као и контроли координације мишића.

На слици се види прибор за испитивање покретљивости о-

чију помоћу овог електронског апарата.

Уређује Паја Паџак

Ква
КваА може ли
сва?

Шилџа пита лекара:
— Да ли ме се сећате?
Пре две године сам долазио код вас због реуматизма.

— Аа! да, повика доктор, сећам се, како да не...

— А да ли се сећате да сте ми рекли да избегавам влажна места?

— Да, сећам се и то.

— Е, па ја сам сад дошао да вас питам могу ли да се окутам?

Ни он
не зна

— Због чега сте од ваших суседа украли трубу кад не знате да свирате?

— пита судија Шилџа.

— Па и он није знао да свира а ипак је... свирао.

Не воли
ружне речи

Шилџа се налази на аудицији за оперске певаче. Пошто је отпевао прву строфу, директор опере му каже:

— Хвала! не волим да слушају ружне речи...

— Али ја ништа нисам

казао... поче да се прав да Шилџа.

— Знаш да ви нисте казали, али публика ће из рећи кад ви будете запевали — одговори му директор.

Зато и
пије

Пера Ждера пошто је попио неколико чаша вина у једном бифеу диже се и крену. Келнер потрча за њим и рече:

— Госн' Пера заборавили сте да платите.

— Знаш, драги мој, ја зато и пијем да бих заборавио.

Његова
није

— Женџе су неспособне он чувају тајне — каже Шилџа Паји.

— То није случај са мојом Патом, ево већ десет година како одбија да ми каже на шта трони нам новац.

Како ће
знати

Пера Ждера жали се доктору да сваки пут кад дигне руку осети бол у лакту.

— Па ви је немојте више дигати — каже му доктор видећи с ким има посла.

— Нећу, али како ћу онда да знам да ли ме још боли?

МАГНЕТ ЗА НЕОПРЕЗНЕ...

У неким америчким лабораторијама израђују се специјални магнетни апарати за вађење металних предмета који случајно доспу у желудац. Магнети имају веома велику привлачну снагу. Апарат се употребљава без анестезије пацијента, а није потребно ни лежање у болници. Ако је прогутана отворена патент игла („еихерица“), апарат је затвори пре него што је извуче напоље.

Потрошња аспирина у Француској

У Француској је у 1964. години потрошена једна милијарда 200 милиона туба аспирина или 11,4 туба по становнику годишње.

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА И ТАЧНИ ОДГОВОРИ

за причу у сликама »Тајанствена пећина«

Када смо почели с објављивањем првог дела „Тајанствене пећине“ обавестили смо читаоце да пажљиво прате ову нашу причу у сликама, решавају постављене задатке и да нам по завршетку пошаљу купоне са решењима.

Задаци су били доста тешки па је разумљиво што у многим решењима има грешака. Жири састављен од чланова редакције прегледао је пажљиво све приспеле купоне и дошао до закључка да треба узети у обзир за награђивање она решења која имају до 4 грешке: купони са више грешака нису узети у обзир. Како је и поред овог елиминисања било више такмичара него награда то су, према пропозицијама ове наградне игре, жребом извучени купони с именима добитника. Награда су добили следећи учесници нашег конкурса:

Славик Јаблан, Нови Београд, Булевар Лењина 207 — прва награда 25.000

Сретен Ичин, Нови Сад, Фрушкогорска 70 — друга награда 15.000

Миомир Богарошки, Кикинда, Доситејева 33 — трећа награда 10.000 динара

Бранко Вл. Лилић, Београд, Бориса Кидрича 14 — награда 5.000 динара

Милица Толанов, Панчево, Цара Лазара 18 — награда 5.000 динара

Радослав Вимић, Зворник, Браће Скопљаковића бр. 6 — награда 5.000 динара

Олга Божић, Београд, Доситејева 32 — награда 5.000 динара

Митар Вимић, Зворник, Браће Скопљаковића бр. 3 — награда 5.000 динара

Боривој Стокић, Београд, 29. новембра 33 — награда 5.000 динара

Награде ће бити уручене преко поште.

Табла 1

- „Сирена“
- Ла Плата
- Снага кладе ваља
- Окрени полако

Табла 2

- Ум царује
- Отвори очи

Табла 3

- Опрезност 5 км северније логор извиђача
- Скрени десно

Табла 4

- (цртеж на зиду) Скрени два пута лево и једанпут десно.
- Бор-сокак; Нема пролаза
- (Ребус) Сирена
- (на орманчету) Сеф за шифре

Табла 5

- („кључ“ је у потпису, који се чита обрнуто — десна налево; „Читај пети знак“)
- (орнамент) Подигни камен (троугласти)

Табла 6

- („кључ“ је у потпису; читају се слова иза дуплих слова)

Чекам наредни извештај о срећном завршетку операције

16. — Право на десно

Табла 7

- Бурме; Златне вилице
- Окрени дугме испод камена

Табла 8

- Овде би било доста за десет мојих живота. Али ме ђаво вуче... Идем. Идем последњи пут! Ако се не вратим... покушај да учиниш бар једно добро дело за покој душе последњег гусара.

Табла 9

- План миниране пећине 237
- Разминирати овим редом!

Табла 10

- Бурме; Дукати! бр. 14; 7; 5; бр. 12.

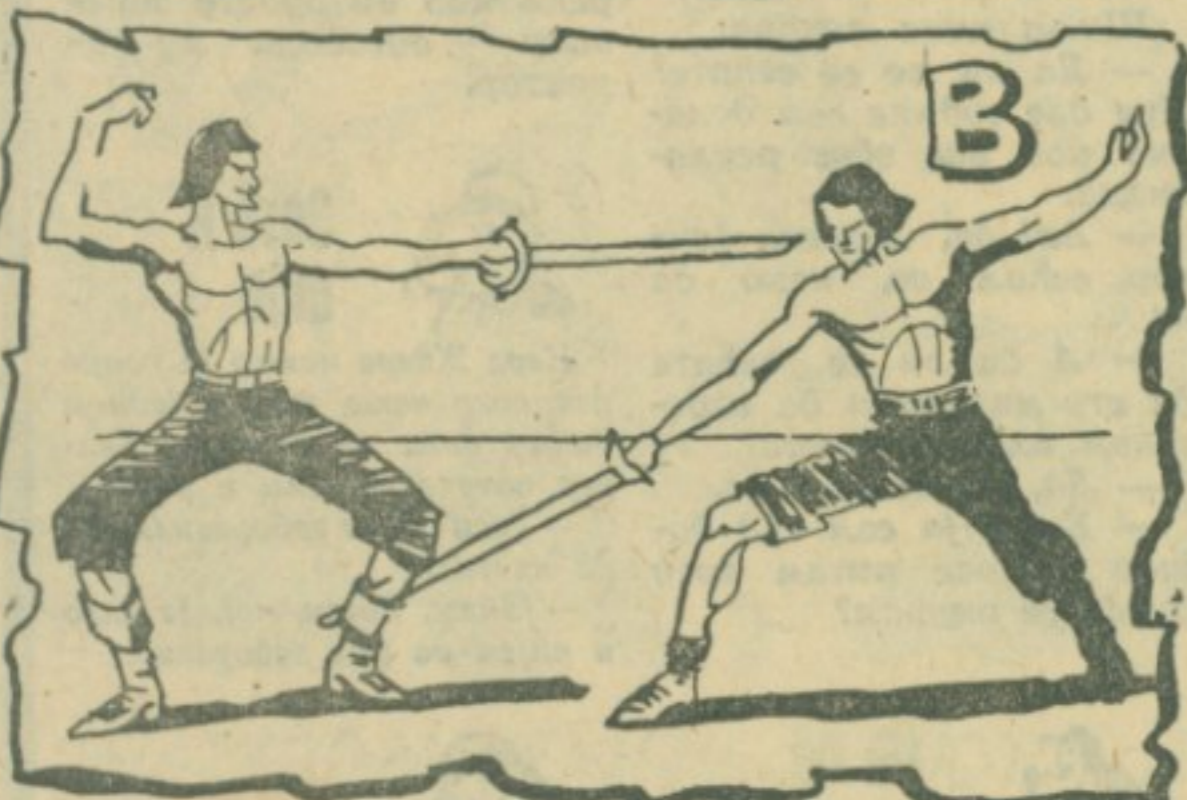
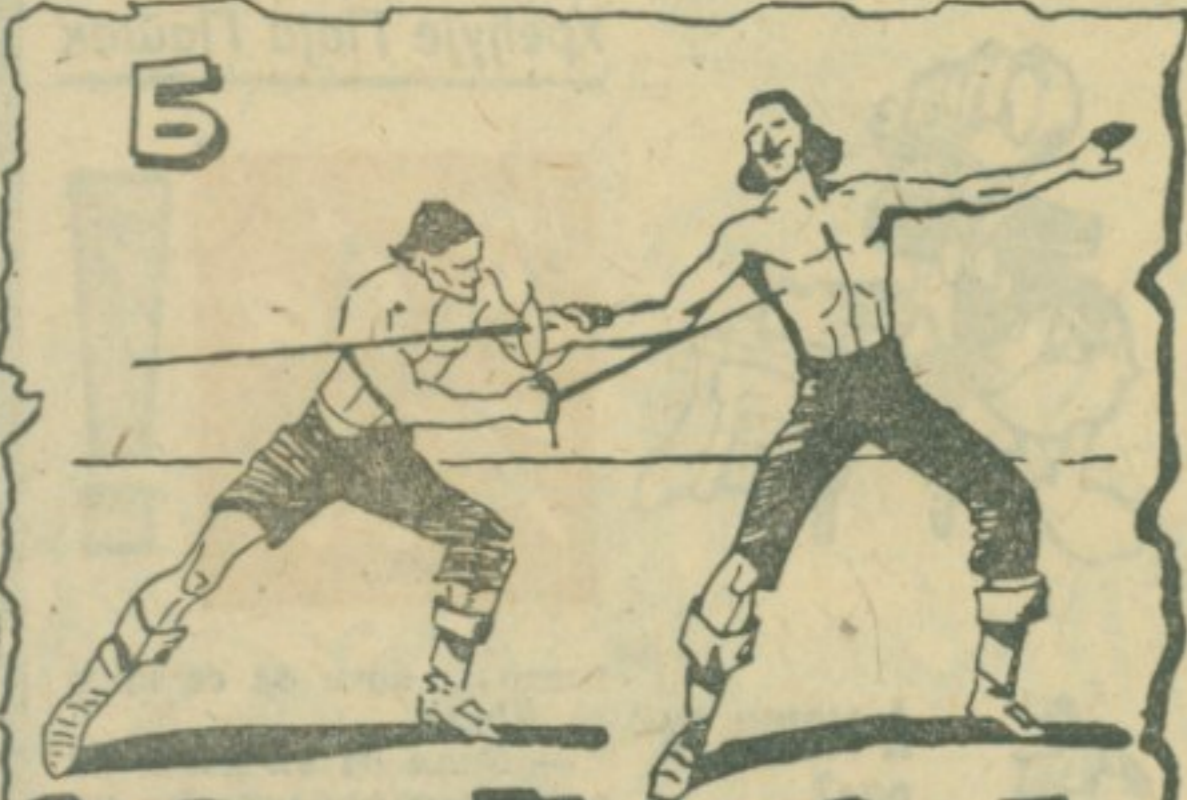
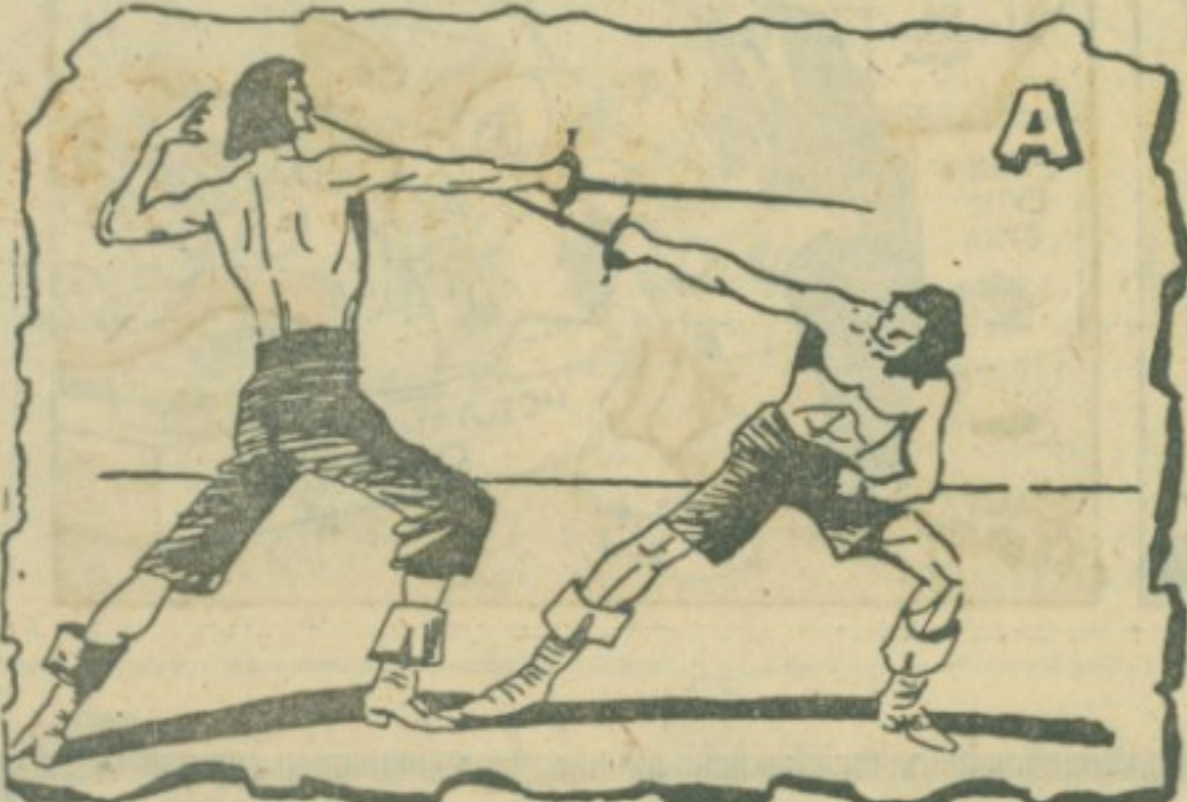
Табла 11

- Пажња, Пажња, Јавите одмах граничарској караули: патролу овамо! 3 шпијуна на обали! Пажња Пажња...
- Морзеев телеграфски код

Табла 12

- Упомоћ
- Азбуком ручне семафорске сигнализације
- Држите се, ево нас
- Међународни код № 1 Бодо
- Официр на броду је поручник корвете.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

ТАЈНИ УДАРАЦ

Ко није читао у неком од авантуристичких романа о тобожњим тајним ударцима мачем, о којима су, и то само под заклетвом, причали пирати, авантуристи и убојцие један другоме?

У ствари „тајни ударац“ није ни постојао. Вештина борења мачем није познавала специјални и непогрешиви ударац. У питању су били само притворни и лукави људи који су кршили правила чести и витештва у мачевању. Такав је био и ударац „пасага“ — кад мачевалац левом руком ухвати противникову руку и тако је одгурне (сл. Б). Ударац „врхом у лице“ био је правилнији (сл. А) а постигао се кад се зглоб на руци изненада окрене.

Ударац „жарнак“ или мучки ударац добио је име по човеку који га је први извео. Он је био Француз а живео је у XVI веку. Тајна је убрзани — противник се напада наглим ударцем оштрице мача у лист на ноzi да би се осакатио или рано и тако онемогућио да се у борби ослања на ноге (В).

ЛАЂА У ПЛАМЕНУ

Богатство Маракайба обновљено је после сваке пљачке из области која је окружавала мали град. Таква чињеница могла је само да ободри Морганову лакомот. Гусар је покушао да предузме поход 1669. године. Пошао је с Јамајке са 15 бродова мале тонаже, продру у лагуну Маракайба и опљачкао град. Али шпанска флота којом је командовао адмирал Дел Кампо, блокирала је пролаз ка морској пучини. Морган није хтео да призна да је потучен. Заповедио је својим људима да испразне дно једног од њихових малих бродова и напуне га бурадиима смоле и сувог дрвета. Затим је поставио по ивници брода фигуре од дрвета да би изгледало као да је брод пун посаде. Пустио га је да плови испред осталих бродова уз помоћ свега неколико људи. Брод је упутио право ка броду шпанског адмирала. Ево шта је Дел Кампо касније причао о овом догађају: „Првога маја стражари ме обавестише да су пирати дигли сидро. Ускоро нас нападоше као демони. Испред њихове ескадре налазио се један брод за који убрзо сазнадосмо да је лађа натоварена горућим материјалом и оловним прахом. И поред погодака из мојих топова овај брод се ускоро приближи и експлодира претворивши се у огроман ватрени стуб. Сви наши напори да се удаљимо пропали су. Морали смо да се спасавамо спуштајући чамце у море док је предњи крај лађе већ горео. Друга лађа је побегла а трећу, наоружану са 30 топова, заробио је сам Морган...“

Тако је Морган могао да се отисне на пучину и врати на Јамајку.

СМАТРА се да је човеково чуло мириса слабије развијено него код осталих живих бића. Ту се увек као пример наводи пас, који у погледу њуха далеко надмашује човека. Исто тако човек заостаје, на пример, у погледу оштрице вида за многим животињама, рецимо, за птицама из породице соколова.

Чула код човека су ипак складно развијена и одговарају његовом начину живота. Има много доказа да је наш нос врло осетљив. Ево само једног примера. Карактеристичан мирис мошуса, који дучез жлезде неких животиња (мошусно говече, бизамски пацов и друге) човек осети у литру воде који садржи само пола хиљадиго дела грама те материје. Мошус је необична материја. Иако се много употребљава у производњи парфема, он у ствари не мирише него смрди. Тај његов мирис или смрад како хоћете, толико је јак да ловци који ваде жлезде са мошусом из убијене животиње, морају да вежу нос и уста да их не би ошамућу.

мутио. Чист мошус има тако продоран мирис да би била довољна једна кашичица па да две милијарде људи на све ту добије сваки по бочицу парфема. Јако разређен мошус делује као парфем.

Као што се види чуло мириса код човека није тако слабо развијено. У ствари нос човека није савршен, он често може и да превари. О томе има много примера. Можете и сами извршити један опит. Узмите неколико сасвим једнаких бочица тамне боје тако да се не види шта је у њима, па ставите у сваку од њих по једну мирисну материју. Рецимо: у једну мало колоњске воде, у другу мало кафе, у трећу бели лук, у четврту мирис љубичице, у пету јоргована, у шесту сипајте обичну воду и тако даље. Вежите очи својим пријатељима и дајте им да помиришу једну бочицу за другом и да кажу каква је мирис у којој. Забележите шта је ко казао, па ћете видети колико је нос несигуран погађач. Зачудићете се и ви и ваши другови. Наћи ће се чак и такав који ће казати да бели лук мирише као љубичица, други ће заменити мирис колоњске воде са мирисом кафе и тако даље. Јед-

МОЖЕМО ЛИ ВЕРОВАТИ НОСУ?

ном речи, у оцени мириса наставе права збрка.

Ево још једног опита који професори често врше са својим ђацима у школској лабораторији. У просторији се налази већи број ђака. Очи им нису везане и они лепо виде шта ви радите. Узмите једну чан мирише мошуса, најбоље апотекарску тамне боје, која је напуњена непознатом течношћу. Реците им да хоћете да утврдите којом ће се брзином ширити мирис из бочице. Зато нека свако дигне руку кад мирис стигне до њега и када га осети. Извадите запушач, дигните бочицу увис и кажите: „Сада!“

Мирис ће осетити прво они најближи, а затим ће се ширити по целој дворани. Забележите на парчету хартије тачно којом брзином се мирис шири и колико је требало да се прошири по целој просторији. Када сте то утврдили, поставите питање о каквом се мирису ради. Ту ће бити свакојаким одговора, гађања, избиће и сваћа. На крају им откријте тајну: никаквог мириса у бочици није ни било, у њој се налазила обична вода. Према томе, ту је сустија одиграла велику улогу, што опет значи да и она има свој удео у функционисању чула мириса.

Из свега што смо испричали јасно се види да није ни лак ни једноставан одговор колико можемо веровати свом носу. Сигурно је једно да се у њега из можемо потпуно поуздати, јер ту играју извесну улогу и други фактори од којих још многи нису познати. Научници су, на пример, утврдили да код чула мириса одређену улогу има и вид. Познато је, на пример, да многим пушачима не прија цигарета ако је пуше у мраку па не виде дим. Или да ни најбољи љубитељи вина или „дегустатор“ у мраку не може да одреди арому, укусе вина и остале његове особине, а често не може чак ни да препозна врсту вина. По свему изгледа да је код њуха потребно заједничко деловање више чула.

РАТ АЈКУЛАМА

Риболовац Скот Слотер наоружан подводном пушком објавио је рат ајкулама и до сада убио преко 150 тих грабљивих риба. У данашњем броју доносимо неколико његових уз будљивих доживљаја под водом.

нам је једна пала на дно. Оставио сам копчање у чамцу и заронио да извадим рибу. Био сам на пола пута када сам приметио да ми се са стране приближава огромна бела ајкула.

Није обраћала пажњу на мене. Хитала је ка нашем мамцу и у једном залагају скинула све рибе са копчања. За то време ја сам успео да се попнем у чамцац и узмем пушку. Поново сам заронио. Ајкула није журила да се удаљи од чамца тако да сам могао мирно да јој се приближим и опалим у главу. Али управо кад сам окинуо, она је нагло окренула главу тако да ју је метак погодио у десно око.

Почела је изнебуљена да се врти укруг ударајући страховито репом. Једва сам успео да се удаљим. Изгледала да је била озбиљно рањена јер је почела да тоне све ниже и ниже. Искористио сам то и допливао до чамца да напуним пушку. Отиснуо сам се поново у дубину да довршим чудовиште пре но што се поврати. Али, ајкула се опоравила много брже него што сам се надао и већ је плувала ка мени. Покушао сам да искористим то што није видела на једно око и да јој се приближим с десне стране, али се она није дала преварити. Наглим трајајем се окренула. Указале су се њене огромне чељусти. Изгледале су ми као провалија. Прикупио сам сву снагу и опалио. Иако нисам био у ситуацији да испанам ипак, изгледала да сам добро погодио јер она учини јак трајај и поче да тоне.

Кад сам мало дошао к себи кренуо сам са пријатељем да се уверимо је ли чудовиште стварно мртво. Боди смо је копчањем али она није мрдала. Успели смо да је подигнемо до чамца и везали је за њега. Наш чамцац је био дуг шест метара а ајкула је била дужа за читава два метра. По нашој оцени тежила је око 1500 килограма.

Следећег дана напашао сам на једну врсту ајкула које се сматрају мање опасним и које никад не нападају човека. Пришао сам јој сасвим близу и мирно нанншанио у главу. Али, пушка је затинала и ајкула је побегла. Мада се тај догађај завршио срећно био сам страшно узбуђен. Сећајући се јучерашњег догађаја помислио сам шта би било да је случајно јуче пушка слагала као што је учинила тог дана. Због тога сам почео да тражим некое сигурније оружје. Најзад сам успео да га направим за једно са неким стручњацима. Нова пушка никад ме није преварила.

Чудо ме спасава

Пре две године имао сам ретко узбудљив и успешан дан када сам за једно подноје убио равно двадесет ајкула. А ево како се то десило.

Тога дана отишао сам у лов са два пријатеља. Некако око подне успео сам да убијем једну ајкулу-тигра и привезао је за чамцац као мамац. Убрзо су ајкуле свих врста почеле да стижу привучене мирисом свога непри-

ЛОВ НА АЈКУЛЕ ИЗ ХЕЛИКОПТЕРА

АЈКУЛА погођена отровним харпуном др Ватсона угине за мање од осам минута. То је резултат вишегодишњих експеримената које је вршила аустралијска морнарица у циљу проналажења ефикасног оружја против најопаснијих становника Тихог океана — ајкула.

Статистике др Ватсона речито говоре о томе какву напаст представљају ајкуле на аустралијским плажама. После рата оне су извршиле 290 напада на купаче. У тим нападима 90 људи изгубило је живот а остали су лакше или теже повређени. Само на једној плажи ајкуле прогутају два до три купача годишње.

У чему је тајна агресивности тихоокеанских ајкула? За што се оне сматрају много опаснијим од ајкула у другим морима? Изгледала да је њихова крвожедниост последица тога што је више стотина хиљада људи у току прошлог рата оставило своје животе у дубинама овог океана. Ајкуле су се навикле на људско месо и постале изузетно агресивне чим угледају човека.

Досад су употребљена мноштво средстава у борби против ајкула. Подизане су електричне бране у мору, употребљавана хемијска средства на бази ацетата бакра, коришћени алармни системи да би се ајкуле заплашиле. Млади људи су против ајкула ишли само са пушком за подводни риболов и убијали по три четири немани дневно.

Јатеља, јер ајкулу-тигра остале ајкуле не трпе. Број ајкула се брзо повећавао. После сат-два све је врело од њих. То је била изванредна прилика за мене и моје пријатеље. Док сам ја ронио и тако успео да убијем двадесет ајкула моји пријатељи су копчањем из чамца убили још десет. У почетку ајкуле нису обраћаде пажњу на оне убијене али када су многе рањене почеле да крваре онда је настала страховита борба здравих за плен. Ускоро је околно море било претворено у страшно попрште где се више није знало ко кога напада. Ми смо једва успели да уклонимо чамцац из те страшне гужве и поред богатог лова вратили се без иједне рибе.

Неколико недеља после овог покоља, отишао сам са једним другом на исто место. Почели смо да ловимо рибу. Било је већ касно подноје. Сунце је залазило и видљивост у води смањивала се. Читавог дана био сам узнемирен. Ронио сам више од петнаест пута али ниједном нисам ништа убио. Када сам последњи пут решио да зароним поред копчања узео сам и пушку.

Одједном, кад сам се најмање надао, појавила се глава циновске беле ајкуле. Пошто ми је пресекала пут ка површини воде то сам чак не хтео морао да прихватим борбу. Прикупио сам и по-

следњи атом снаге и успео да опалим пушку у горњу вилицу отворене чељусти. То је био више неки аутоматски покрет. Ајкула се затресе, застала и поче полако да тоне отворених чељусти.

Полуошамућен једва сам се довукао до чамца. Пошто сам се мало одморно и повратио нисам могао да одолим искушењу а да не зароним поново и видим шта је с ајкулом од које сам се спасао ни сам не знајући како. Била је мртва.

На крају хтео бих да кажем неколико речи о себи. Ја сам обичан човек као и други само што уживам у овој мало необичној врсти спорта. Пливам одлично и могу да останем у води данима. То није чудо јер сам одрастао у близини воде. Служио сам војску у јединици људи-жаба и лекари су били изненађени капацитетом мојих плућа и издржљивости под водом. Док људи обично остају под водом без маске пола минута или минут, ја лако остајем и цела два минута. И још нешто: никад не идем у воду која није бистра да бих имао добар преглед око себе.

ПОСЛЕ ВИШЕ ГОДИНА ЕКСПЕРИМЕНТИСАЊА АУСТРАЛИЈСКИ ЛЕКАР ВАТСОН КОНСТРУИСАО ЈЕ ОРУЖЈЕ СА ОТРОВНИМ ХАРПУНОМ ПОМОЋУ КОЈЕГ СЕ АЈКУЛЕ УБИЈАЈУ БРЗО И ЛАКО.

Међутим, доктор Ватсон који је и сам изврстан пливач, тражио је неко ефикасније средство. Знао је да је ајкула скоро слеп и да се оријентише захваљујући једном свом чулу које је налик на чуло миса. Да би испитао на ком месту је ајкула најосетљивија он је имао смелости да јој се приближи на свега неколико метара. Утврдио је да је код ајкуле осетљив само кичмени предео, али је он добро заштићен. Откривен је једино предео иза главе, у висини очију.

Ватсон је прво предложио да се људи за борбу против ајкула заштите кавезима од жице у којима би се спустили у море. Међутим, на овај начин је само привучен већи број ајкула. Најзад се др Ватсон сетио отрова. Незгода је само у томе што је да би се отровала животиња која има хладну крв потребан много јачи отров него што је отров за топлокрвну животињу. Ватсон је ипак био упоран. У своје експедиције које је организовао у друштву фотографа Рона Тајлора и наставника Роулинга одлазио је увек са корпом у којој је било двадесетак бочица с најјачим отровима. Испитани

су готово сви класични отрови, али резултата није било. Најзад, једног дана крајем 1961. године, Ватсон је помоћу свог хавајског харпуна који је зарпио у бок ајкуле убио авер дугу преко четири метра. Ајкула се неколико пута снажно закопрчала а затим се уморила.

Ватсон је, радостан због успеха, изронио на површину да би идентификовао отров. Али морска вода је поквасила хартију на бочицама и он није могао да утврди који је од отрова усмртио ајкулу. Био му је потребно још пет месеци експериментисања док није исправио последицу ове несмотрености. Ајкулу убија доза од седам милиграма нитрата стрихнина. Отров се ставља у шупљину стреле коју су конструисали Тејлор и Роулинг, а стрела се може ставити у обичну пушку за подводни риболов.

Ватсон је приказао своје оружје пред новинарима и представницима генералштаба аустралијске ратне морнарице када је недалеко од Бантинора сигнализирана појава једног великог стада ајкула. Пој хеликоптера на небо и флотила бродова на мору испунили су се да присуствују узбудљивом двобоју људи наоружаних отровним стрелама и ајкула. Роулинг, Тејлор и Ватсон варовили су у исто време. Видели су их како се испод воде приближују ајкулама на дубини од осам до девет метара. Само 30 секунди касније три смртно рањене звери тонале су према морском дну. За свега неколико минута убијено је 40 ајкула! Демонстрација је успела изнад сваког очекивања.

У току следећих месеци најбољи аустралијски подводни риболовци наоружани пушкама с отровним харпунима упућени су у обалски појас око аустралијских плажа. Њима су се придружили и ловци на бисере које ајкуле нарочито опасно угрожавају. За неколико месеци убијено је преко хиљаду ајкула. Ајкуле су отада почеле да избегавају аустралијске обале тако да у току прошле године на плажама Аустралије није забележен ниједан случај напада ајкуле на купаче.

АЈКУЛЕ су неоспорни краљеви подводних дунгли — каже Слотер — и оне су „све све“ тога. Управо због тога ја сам им објавио рат. Волим да их изазивам, да их присиљавам на одбрану, да их надмудрим и да их потучем. Другим речима, желим да им покажем да постоји неко ко их се не плаши и ко је јачи од њих.

Рат с ајкулама започео сам 1957. године када сам имао двадесет година, неколико месеци после мог првог сусрета са ајкулом. Омиљено ловиште ми је било на обали Флориде где се срећу и читава јата риба и за дан се лако напуни чамцац. Али, то је могуће само ако у близини нема ајкула што се ретко кад дешава. Ајкуле су ту тако безобзирне да чекају да прободете рибу а оне онда журе на ваш лов. Сви покушаји да их отерате остају узалудни оне се увек враћају и стално су око вас.

Нисам смео да се упуштам у борбу копчањем и ножем и зато сам се побринуо за ново оружје. Један мој пријатељ направно је подводну пушку која се састојала од цеви калибра 45 милиметара. Пушка је изабављивала оловни метак који није сам по себи толико штетно деловао колико удар и гасови који су продирали у рану. Тако наоружан кренуо сам у „крсташки рат“ против ајкула. Кад ловим рибе обично остављам пушку у чамцу и узимам копчање.

Првог дана кад сам почео пушку уловно сам једну велику рибу и управо када сам хтео да је убацим у чамцац појавила се првенореп ајкула и отела ми рибу из руку. Али, то јој није било доста.

Као да је желела још више да ме провоцира поново се појавила на површини кружећи око чамца. Шчепао сам пушку у десну руку а левом сам ставио повећу рибу на копчање и скочио у воду. Првенореп ајкула је одмах журнула на плен. Дочекао сам је спреман: циљао сам у сред главе, између очију. Чуо сам потмулу експлозију.

Ајкула је нагло застала, уколчила се и почела полако да тоне. Био сам поносан на мој трофеј, али требало је још много да учим.

Дуел који замало нисам изгубио

После првог успеха ишао сам готово сваке недеље у лов на ајкуле. Ускоро сам имао већ прилично искуство и могао сам да израдим свој сопствени систем који је функционисао врло ефикасно. Неколико убијених риба које су служиле као мамац везивао сам за копчање који је вукао чамцац. И — ајкуле нису оклевале. Међи је то одговарало јер сам могао увек да се поставим у најзгоднији положај за борбу.

Тако сам убио седам или осам ајкула, а онда сам налетео на једно чудовиште које замало једним залагајем није прекинуло и моју каријеру и рат са ајкулама.

Било је то у касну јесен 1957. године, близу обала Флориде. У лов сам пошао са једним пријатељем. Дубина мора на том месту износила је око 15 метара. Вода је била бистра тако да је видљивост била добра. Успели смо да убијемо неколико већих риба за мамац, али

ПРЕРИЈА ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

СОКОЛОВО ОКО НИЈЕ ИМАО ВРЕМЕНА ДА УПОТРЕБИ ПУШКУ. ДРУГИ НАПАД ДОЧЕКАО ЈЕ ГОЛИМ РУКАМА...

ПОГЛАВИЦИНА СМРТ ЗБУНИЛА ЈЕ И ОБЕСХРАБИЛА СИЈУКСЕ. РАТНА СРЕЋА ОКРЕНУЛА ИМ ЈЕ ЛЕЂА... ПОЧЕЛИ СУ ДА БЕЖЕ...

ДОК ЈЕ ПОЛОВИНА ПОНИ ИНДИЈАНАЦА ГОНИЛА ПОРАЖЕНОГ НЕПРИЈАТЕЉА, СОКОЛОВО ОКО С ВУЧИМ СРЦЕМ И ГРУПОМ ЊЕГОВИХ РАТНИКА КРЕНУО ЈЕ ПРЕМА МЕСТУ ГДЕ ЈЕ БИО ЛОГОР СИЈУКСА...

ИСМАИЛ ЈЕ ПОБЕГАО ПРЕМА ЈУГУ... АЛИ, ТРАГОВИ КОЛА СУ ЈАСНИ!

ОНДА... ЗА ЊИМА НИСУ МОГЛИ ДАЛЕКО ОТИЋИ!

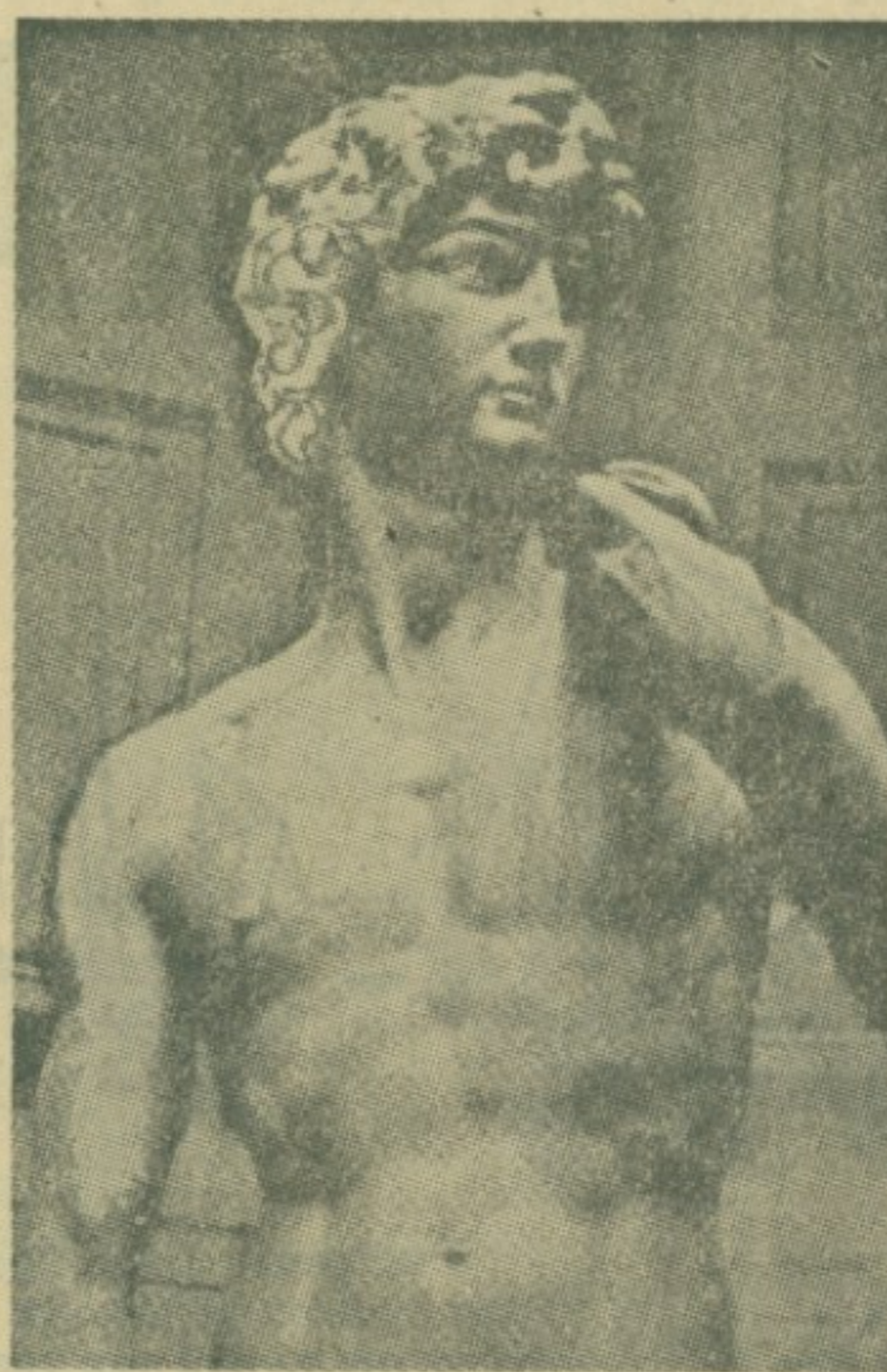

СОКОЛОВО ОКО И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ СУСТИГЛИ СУ КОЛА БАШ КАДА СЕ ИСМАИЛ СПРЕМАО ДА ПРЕЂЕ РЕКУ...

НЕ МОГУ НАМ ПОБЕЋИ!

ФИРЕНЦА И ЊЕНА БЛАГА

Бесмртни „Давид“ од Микеланђела, у галерији Академије

Анђело Дони, портрет од Рафаела, једно од ремек-дела у палати Пити.

Детаљ „Богородице“ од Ђота, једног од најстаријих и највећих уметника Фиренце, у галерији Уфичи.

НИЈЕДАН град у историји човечанства — изузев, можда, Атине у античкој Грчкој — није као Фиренца сакупио на тако малом простору толико велик број ремек-дела. Лежи на обалама реке Арно, у крају Тоскане богатом маслинацима и виноградама од чијег се грожђа праве позната вина. У близини нема ниједног морског пристаништа што би могло да објасни овај необичан процват културе.

Неки мисле да објашњење за то треба тражити у карактеру њеног становништва, њиховој љубави за родни град. Уопште Фирентинци су познати као умни људи, њихов дух је брз и заједљив. Говоре најчистијим италијанским језиком на читавом полуострву.

Овај град је дао велики број песника, сликара, вајара, научника, инжењера и архитеката. Каже се да без Фиренце не би било ни ренесансе. И данас се у музејима града, посебно у галеријама Уфичи и палати Пити могу видети највећа дела италијанске ренесансе. Ту су „Пролеће“ и „Рађање Венере“ Ботичелија, слике фра Филипо Липија, Рафаела као и многих других познатих уметника оног времена.

Папа Бонифацио VIII није много претерао кад је Фиренцу назвао „петим елементом“ (земља, ваздух, вода, ватра... и Фиренца!). Ниједан други град није сачувао толико успомена на велике људе. Овде је живео Данте, велики песник средњег века и Бокачо, познат за живота као велики ерудита и начитан човек, један од ретких који је могао да тумачи и коментарише Дантеову „Божанствену комедију“. Петрарка, други велики класични песник, такође је пореклом из Фиренце. Међу бесмртним Фирентинцима наведеном и сликаре Ђота и Донатела, претече ренесансе. Даље, само у цркви Санта Кроче налазе се заједно гроб Микеланђела, вајара, сликара, архитекте и песника, Галилеја, и Макиавелија.

Фирентинац је био и Леонардо да Винчи, сликар, вајар, архитект, инжењер, на-

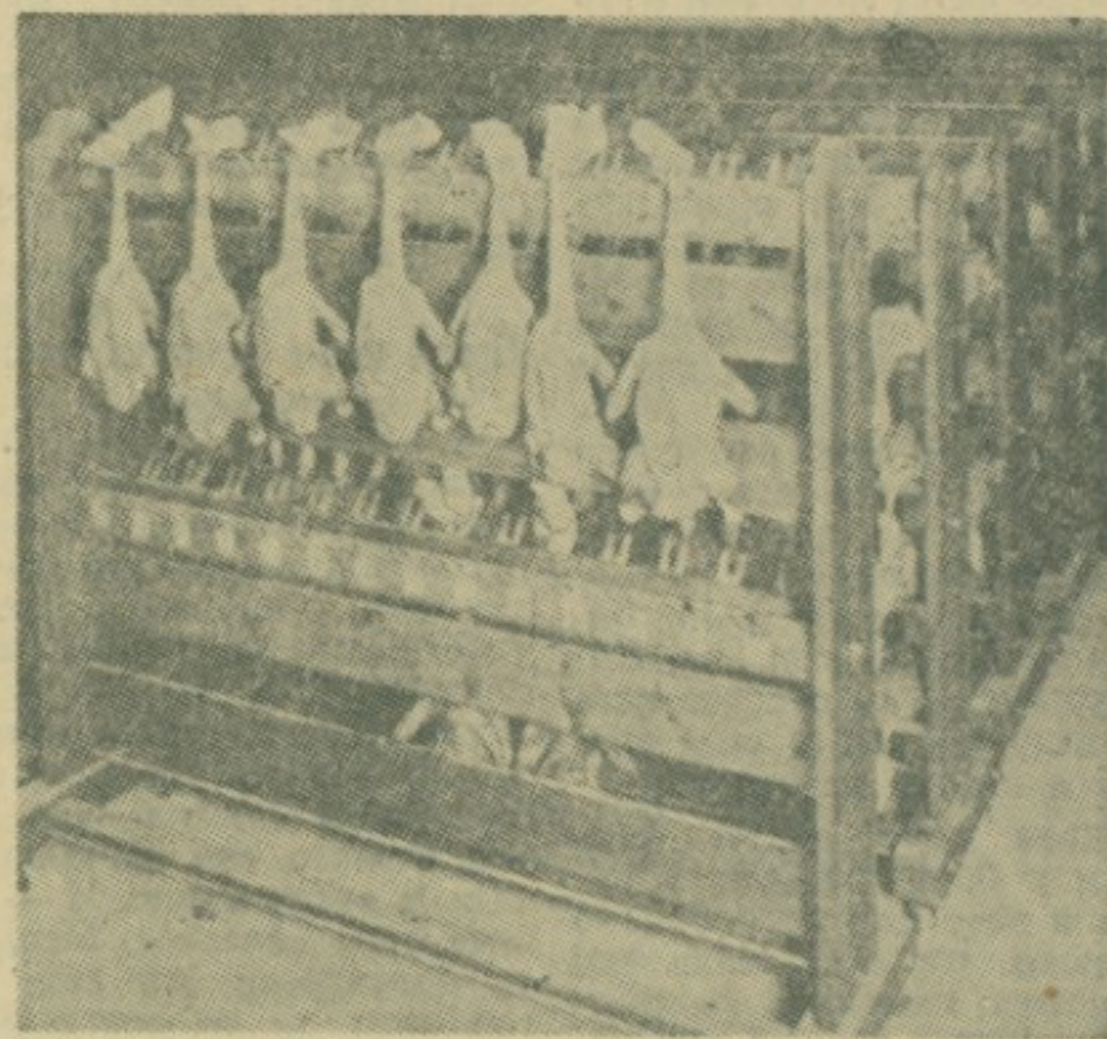
учник, музичар, проналазач, математичар, картограф, несумњиво најуниверзалнији те није који је икада постојао. Његова „Боконда“ најпознатији је портрет на читавом свету.

На Пиачи де ла Синђорија може се видети кип Јудите, дело Донатела, која држи мач којим је одрубила главу Холоферну. Ту је и Давид у белом мермеру, познато дело Микеланђела.

Град са предграђима има око 400.000 становника. Његових осам масивних капија увек су отворене. Фирентинци гаје велику љубав према

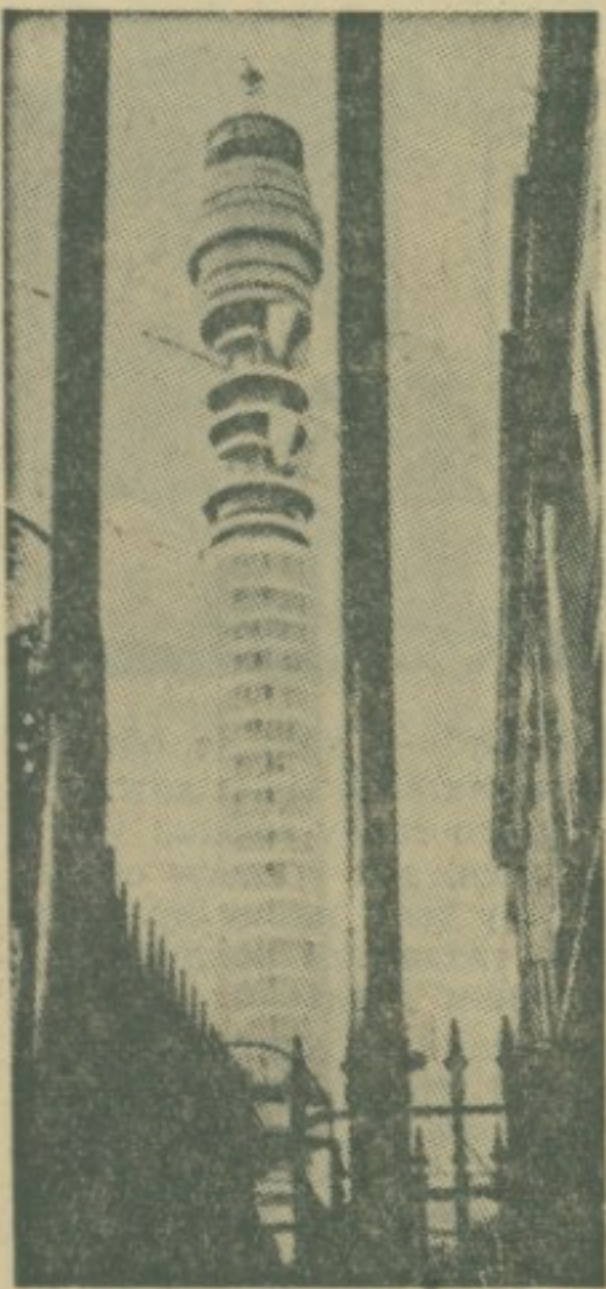
свом граду. Године 1944. кад да су се Немци повлачили, дигли су у ваздух све мостове на реци Арно, изузев Старог моста. После рата сви су мостови обновљени. Мост Свете Тројице је саграђен онакав какав је био 1569. године кад је и завршен. Било је потребно пуних 11 година да се из реке извуку делови и ставе на старо место. Једино није пронађена глава „Пролећа“. Радници су је нашли тек 1961. године. Месецима је она била изложена у градској општини. Годину дана доцније стављена је на своје место.

ЗА ТОНУ ОЧИШЋЕНИХ ГУСАКА — 137 ТОНА КУКУРУЗА

Чехословачки живинари и стручњаци знали су да квалитетно гушчије месо има добру прођу на иностраном тржишту. За једну тону очишћеног гушчијег меса, рачунајући у то и врло тражену гушчију цигерницу, живинари ће моћи да добију 137 тона кукуруза у врну извоза, што је довољно за тог 6.227 гусака, које ће дати 18.681 кг меса...

Социјалистички сектор сада склапа уговоре са индивидуалним произвођачима којима даје извозни кукуруз, а индивидуални произвођачи обавезују се да испоруче одређену количину гушчијег меса. Било је потребно само наћи економску рачунницу за обе уговорне стране. И број гусака је повећан задњих година за једну петину! Пример за поуку нашим живинарима.

**»БАВИЛОНСКА КУЛА«
ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА**

Нова лондонска пошта округлог облика и висока 204 метра највиша је зграда у Лондону. Телефонска централа у њој опремљена је тако да може једновремено да да 150.000 телефонских веза са свим крајевима света.
Ова „Вавилонска кула“ 20. века има ресторан на висини од 170 метара одакле се гостима пружа диван поглед на околину.

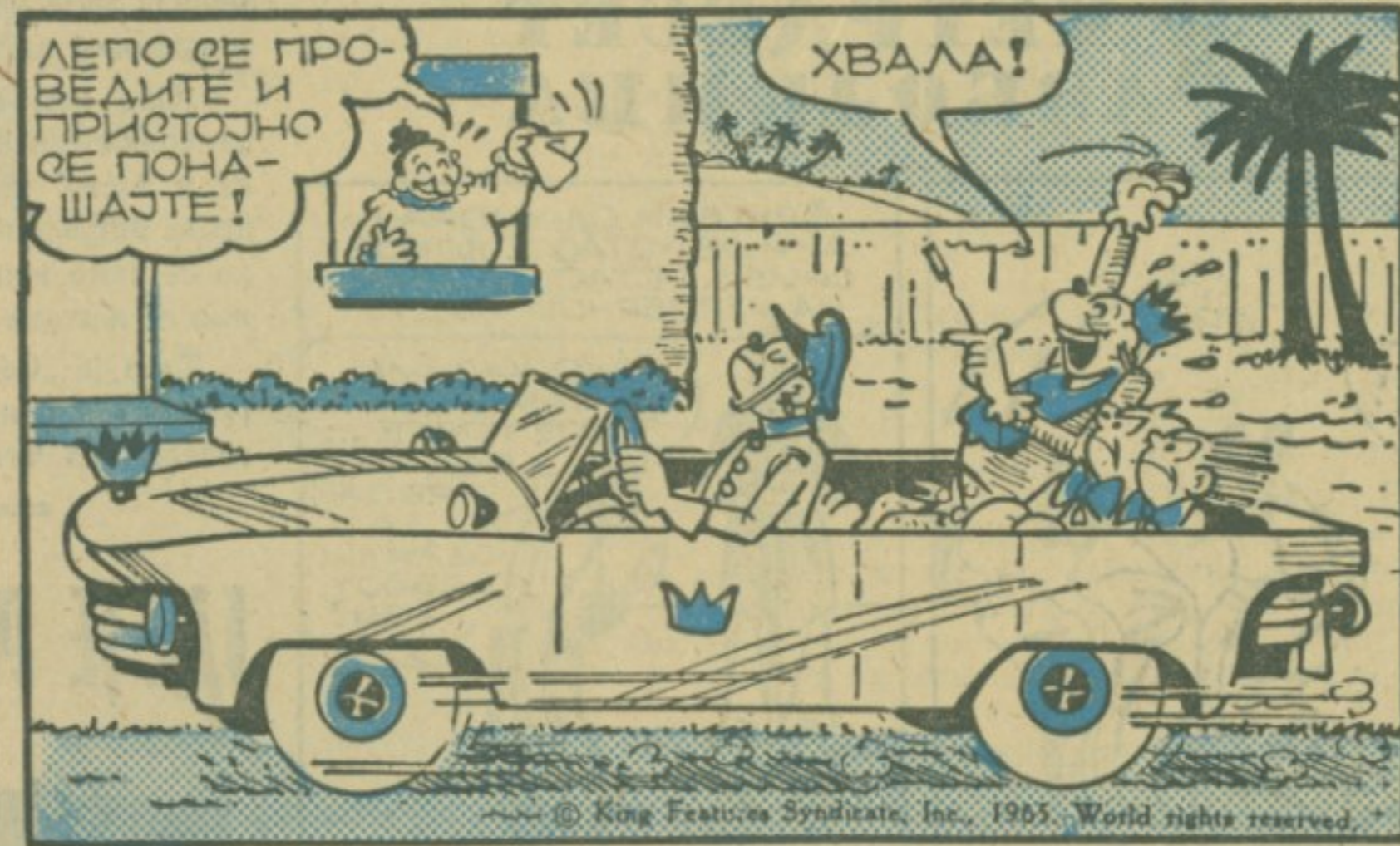
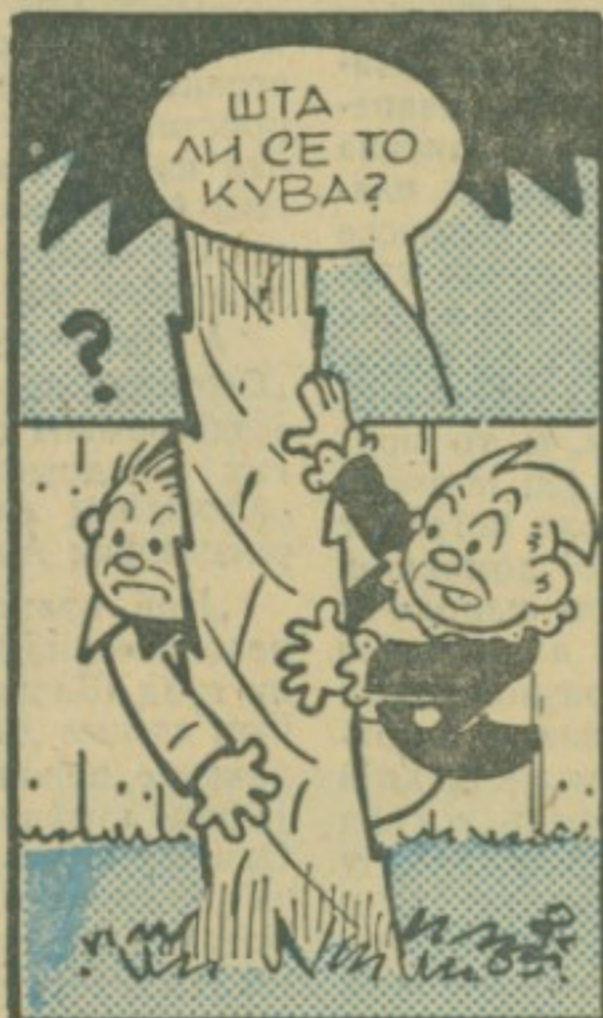
КОМЕНТАР ИЗ ВИСИНЕ

Овај „храбри освајач висина“ зове се Жак Мартен. Он је репортер радио-станице у Луксембургу. Његова најновија идеја: једна телевизијска емисија из Луксембурга коментарисана на овај начин. Коментаришао је вести о алпинизму.

**ДЕКОРАТИВАН
ВОДСКОК**

Двориште једне нове банке у Диселдорфу покривено је стаклом. У тринаест пластичних стубова вода стално кружи: иде горе и слива се одозго надолу. Овај декоративни водоскок привлачи велики број посетилаца.

ПРОСЕЧНИ ОТКУЦАЈИ СРЦА

По мишљењу неких стручњака наведене животиње имају следећи просечан број откуцаја срца у једном минуту:

кит	— 16	гоб	— 110
слон	— 35	зеч	— 205
коњ	— 44	крчак	— 450
тигар	— 64	миш	— 600
овца	— 75	колибри	— 700
пас	— 110		
зец	— 205		
крчак	— 450		
миш	— 600		
колибри	— 700		

ВЕЖБЕ НА ФАСАДИ

Француски пантомимичар Марсел Марсо недавно се попео на истурени део фасаде Аделфи позоришта у Лондону и тамо изводио гимнастичке вежбе. На благајни, која се налазила један спрат ниже, све улазнице су распродате.

ЈОАКИМ ВУЈИЋ, познат иначе у нашој културној историји као „отац српског позоришта“ — био је и један од првих српских географа, писац обимног дела које носи старински назив „Новјешје земље, описаније целога света“ (1825). Уз ову књигу приложена је једна карта света (планиглоб). Ова Вујићева географска књига, у ствари, је врло сух преглед континента и земаља са статистичким „примјечанијама“ (запажањима), с нешто података из физичке географије. Од југословенских земаља најви-

ДОЈАДИЛО МУ

Енрико Карузо беснео би када би видео да нека његова партнерка жели нарочито да се истакне. Једном је наступао са сопранистичком која је волела театарне позе. Када би певала неки висок тон грчевито би стегла руке, а када би завршила ефектно би раширила руке. Једне вечери Карузо је прекипело. Усред једне арије ставио јој је јаје у лабаво склопљене руке. Уметница која је била концентрисана на своје певање није ништа приметила и следећег момента стегла је руку. Јаје је почело да цури на под. Певачица је ужаснуто погледала своје руке. Више није долазило у обзир да их рашири. Брзо је отпевала арију до краја и побегла са позорнице. Отада, бар кад је наступала са Карузом, није смела да се измотава.

ше су обрађене тадашња кнежевина Србија и Војводина док о Босни и Херцеговини, Хрватској има врло мало података, а Црна Гора није ни поменута.

У карловачкој гимназији, највишем тадашњем училишту у српском народу, географија је посвећено прилично пажње. Према наставном плану из 1796. године Њаци Карловачке гимназије почели су с учењем географије упознајући најпре Срем и Словенију, да би током шест година, јер је тада било само шест гимназијских разреда, обухватили „део свет с Полинезијом“ и завршили физичком и математичком географијом. У српским школама у XVIII веку географија, као ни историја, нису постојале као посебан предмет. Оне су улазиле као саставни део граматике и реторике те су својом тематиком послужиле за писмене и беседничке саставе.

Јован Рајић, иначе чувени историчар, саставио је још 1762. године један уџбеник земљописа за карловачке „општенародне школе“, али је тај остао у рукопису. И Павле Кењџељак, писац великог „Природописа“ (Јестестословија) припремао се да пише географију, али је због наполеонских ратова од тог одустао „док се не буде знало шта је чије“.

Интересовање за географска знања у тадашњем српском друштву постајало је све веће. Оно је у првом реду потицало из радозналости „како се живи у далеком свету и каквих све тамо људи има, и колико су велика туђа царства, и њихи обичаји, и верови, и растинја, и што су једне феде људи овакви те нису као код нас, већ има и црних и белих, па каже се и црвених и жутих“. Овде је наведено само једно од питања које је упућено Теодору Павловићу када је 1835. године у Пешти покренуо свој „Српски народни лист“ с напоменом да излази седмично. Теодор Павловић, поред Димитрија Давидовића, оснивач модерне српске журналистике, одлично је био упућен у расположења и потребе читалачке публике. „Што нас се тиче оно што се збива у нашим селима и о чему нам ви пишете, то ми све знамо, већ нам пишите о страним царствима, земаљама далеким и каква су у њима збитија“ — писали су ретки читаоци уредницима првих српских новина које су у два наврата од 1791—1794 излазиле у „царском граду Бечу“.

Теодор Павловић свој „Српски народни

лист“ уређивао је према укусу мале српске читалачке публике и одиста јој је пружио обиле врло занимљивих чланака, готово сензација, из свих области науке. Популарисао је ботанику и зоологију, техничке проналаске свог времена, и уводио читаоце у далеке чудесне земље „на крају света“. Из „Народног листа“ они су могли да дознају све што је било најзанимљивије „о Индији, Колумбији, Бразилији, Татарији, Гигани, о Сибиру“ о „Американским слободним државама“, о Египту, о афричким пустињама итд. Једна широка, занимљива и савремена географија у оно време обрађивана је у низу занимљивих и илустрованих чланака. Приказане су готово све европске земље и велики број њихових главних градова. Поред тога посвећивана је посебна пажња нашим земаљама. Први пут се путем „Српског народног листа“ наша читалачка публика упознаје с Далмацијом, и то прилично опширно и врло озбиљно, јер је аутор тог чланка био Далматинац и врло истакнут културни и јавни радник у својој домовини. Тако је географија у „Српском народном листу“ добила истакнуто место, а по својој ширини и занимљивости, по разноликости вешто одабраних тема — постала и најрадије читано штиво у овом нашем листу који је излазио готово пуних дванаест година (1835—1847). У „Српском листу“ објављују се и први наши путописи, а поред тога и први дописи из далеких ваневропских земаља. Теодор Павловић организовао је и врло добру дописничку службу. Као спретан уредник он ју је и сам лично неговао, а уз помоћ неколицине младих Срба, пештанских студената, све више проширивао. У његовом листу окушао се као новинар-почетник и Јаков Игњатовић, касније прослављени српски романописац.

Свакако да је читаоце овог листа узбудило „писмо једног Србљина из Северне Америке, објављено 1838, у једном његовом броју. И данас је занимљиво то иначе у нашој штампи прво објављено писмо једног нашег човека који се отиснуо у далеки свет и датирао га је из „Неви Јорка 24. фебруара 1838.“ Из писма се види да је овај наш човек већ раније био у преписци с уредником „Народног листа“. Ја ћу гледати да вам сваком приликом пишем, каже он, и колико тачније вас о овој части (делу) света известим. Могао бих то сваки осам дана чинити, али би врло скупо стало“. Далеки

„српски кореспондент“ — који је обишао већи део „Американских слободних држава“, а за себе каже: „много сам у музици успео и верло ако не у каси, али у глави обогатио се“ — изнео је у свом писму врло занимљиве податке о тадашњим приликама у Сједињеним Америчким Државама.

„Исто тако има опет две партаје (странке) што се слободе Црних тиче: северне стране државе немају робља, пак су против ропства, а јужнима је то цело богатство пак нехеду да га се одрекну“. Наш „Србљин-Американац“ предсказује да ће једном морати доћи до сукоба између севера и југа због тог питања.

А што се тиче Индијанаца, читаоци „Српског народног листа“ су давно пре најезде романа Карла Маја, Зејна Греја и других — дознали за битне карактеристике „Aboriginal Americans“ (Индијанаца, староседелца Америке).

Пре кратког времена имали смо овде неколико хиљада Индијанаца који су у главни град (Вашингтон) путоујући овуд прошли. Они сасвим дивљи изгледају, на горњем телу никакве хаљине не носе, а покривају се с једним вуњеним покривцем и живе од лова. Ови људи немају браде, језик им је налик на цигански (!) а многи скитајући се хорде (јата) исто су као код нас Цигани. Лице им је сасвим офарбано модром, црвеном или другом бојом; нос и уши пробушене, и у носу носе од туча, а дикоији и од сребра карику. Иначе су врло јаки и доброг састава, људи наравним (природним) талентом обдарени. Никад неће човек увидети у Индијанца удивљенија, као да им ништа ново није; што год виде, ваљда их национална гордост учи тајити што би хтели показати. И имена су им особита, на пример: Северни Курјак, Син Ноћи, Северна Звезда, — и тако многа друга имена која се на небесне ствари, на елементе или животиње односе. Врло су опрезни и шкрти у разговору, нит може човек искушавати (цспитати) колико су јаки и како живе... Срца су поштена и потиха, осетљиви, каквих није лако ни међу израженим (цивилизованим) људима наћи...“

Зар се у овом кратком опису не назиру далеки ликови Винетуа и других индијанских јунака из дела Карла Маја, који их никада није видео, јер никада није ни био у њиховој земљи...

„Ово вам све шаљем, каже на крају „американски кореспондент“, да би у „Српском листу“ наши људи заистински научили праве земљописаније далеких држава и како се тамо живи, и какви све људи у њима има, и њихове обичаје, и све...“

Тако је „Српски народни лист“ Теодора Павловића одиста постао лепа и занимљива географска читанка, прва у нас.

АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

НЕ ПРЕДАЈЕМ СЕ... ЗОШ!

НАПРЕГНУВШИ СВУ СНАГУ, АЛИ СЕ ПОВИО И, ПОВУКАВШИ НУБИЈЦА, ПРЕВРНУО ПРЕКО ГЛАВЕ!

АХ!

ДРХТЕТИ ОД УМОРА АЛИ ЈЕ ОСТАО... ДОК ЈЕ СИМБА ОСТАО ДА ЛЕЖИ НА МЕРМЕРНОМ ПОДУ.

ТАКО, КАСИМЕ... ЈА САМ ЗАБАВИО ТВОЈЕ ГОСТЕ... САД ТИ ТРЕБА ДА ОДРЖИШ СВОЈУ РЕЧ!

УХВАТИТЕ ГА! ЦВРСТАТЕ ГА ДРЖИТЕ!

ТИ СИ ЛАЖЛИВИ ПАС!

АКО СЕ О ОВОМ БУДЕ РАЧУНО, СВИ ЈЕ МИ СЕ СМЕРАТИ У ФУЛТАНАВАДУ! НЕКУ ТИ ДАТИ РОБУ И ВОЛОВЕ! ЗАКУНИ СЕ ДА ИЕШ НАПУСТИТИ ОВАЈ ГРАД... ПА КУ ТЕ ПУТТИТИ!

НЕ, КАСИМЕ! НЕКУ ДОЗВОЛИТИ ДА МЕ ОТЕРА ИЗ МОГ РОДНОГ ГРАДА ВАРАЛИЦА ЧИЈА РЕЧ НЕ ВРЕДИ НИ ЛУЛЕ ДУВАНА!

ВАЦИТЕ ГА У ЗАТВОР... БЕЗ ХЛЕБА И ВОДЕ!

ГДЕ ЈЕ РИБАРЕВА ЖЕНА?

ОКРЕНИ СЛИКУ

Ђ. ЛОБАЧЕВ

ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА

ПИТАЊА:

13. Како су се Мира и Драган сетили где треба копати?
14. Шта пише на каменом поклопцу?

»ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ЛЕКОВИ«

Последњих година фармацеутска индустрија у САД пустила је у продају преко стотину такозваних „телевизијских лекова“. Реклама или програм — тек због телевизије у САД порасла је потрошња лекова за умирење. После дневног замора мушкарци највише гутају пилуле „за одржавање будности“, а жене таблете за успављивање, јер после узбудљивих вестерна, језивих и криминалних филмова не могу ока да склопе. Зло је уголило веће што и млади претерују са „телевизијским лековима“ можда чак у већој мери него старији.

ТАЈНА У ШАХОВСКОМ КОВЕРТУ

АКО СЕ партија после исте времена одређеног за игру, које обично износи четири или пет часова, не заврши — играч који је на потезу дужан је да свој следећи потез стави у коверат. Он то чини пошто судија удара о гонг или на други начин саопшти да је дошло време за прекид игре. Тај играч је дужан да потпуно шаховском нотацијом забележи свој потез у формулар, да стави и противников формулар у коверат, да га затвори и затим застави часовник. Коверат, који се разликује од оног који се налази у поштанском промету, предаје се судији. На њему се налазе записана имена играча, позиција у тренутку прекида партије, време које је утрошио сваки од играча, име играча који је записао потез и његов број.

Али и поред тако детаљног регулисања начина стављања потеза у коверат, што шахисти зову и „ковертирање потеза“, дешавају се одступања која могу да доведу до пораза. Ни изменања нису искључена за једну или обе стране, јер је често записани потез закривљен који се да тешко одгонетнути.

Да би се сачувала његова тајна, правила налажу судији да обезбеди неповредивост

коверта. Томе свој прилог дају и играчи који на основу уобичајене праксе стављају своје потписе на његову пољећину. У мечу за светско првенство 1951. године Ботвиник је изашао са оригиналним предлогом: тражио је да се тајни потез записује у два коверта. Један коверат би имао да чува главни судија а други његов заменик. Предлагач је сматрао да је ово најбезбеднији начин чувања потеза, али се поставило питање шта ће бити ако су записана два различита хода фигурама. Постигнута је сагласност: тај играч губи партију контумацијом — без даље игре.

Када је Ефим Гелер био млад шаховски мајстор задао је доста мучке судијама у прекинутој партији са Тајмановом. Судија је отворио коверат и констатовао да је Гелер записао за сваки случај два потеза. На његову срећу то је стварно био један потез записан потпуно и скраћеном нотацијом. Шаховска пракса су му дозволила да игра наставак партије.

ЗАНИМЛИВОСТИ СА СИМУЛТАНИХ УТАКМИЦА

НИШТА БЕЗ НАУКЕ...

У Совјетском Савезу све се више поред главних врста хранљивих материја употребљава низ хемијских и биолошких материја, које се у малим количинама додају сточној храни.

поједине синтетичке аминокиселине тј. органске кетилне које садрже аминокиселинску групу (NH₂), од којих се образују беланчевинаста тела. Тако се додају лизин, метионин и друге синтетичке аминокиселине.

Сточној храни се додају

Додавањем лизина сто-

ци нарочито праведна повећан је прираст стоке за 33,5 до 35%. Метнионин је код живине не само утицао на отпорност пилића, већ је имао за последицу већу носивост кокошка и већи проценат оплођених јаја.

Силажи и другој сточној храни додаје се у малим количинама оскока, чиме се утиче на већу сварљивост и боље искоришћавање сточне хране. Пивски квасац показао се као одличан додатак сточној храни, који утиче на боље развиће стоке. Код живине знатно се повећала носивост кокошију.

У све већој употреби су и разне врсте витамина, нарочито у храни за млада грла. Тако исто мале количине микроелемената (бакар, цинк, гвожђе, манган, натријум и др.) у сточној храни дале су позитивне резултате у прираштају стоке. Иако у телу стоке има само неколико грама гвожђа, на пример, без њега је немогућ живот стоке.

ТАКО ПИШЕ...

На табли у излогу једне велике робне куће у Спрингфилду (држава Тенеси) пише: Јавите нам ако намерава-те да ступите у брак, очекујете дете, хоћете да се разведете или умрете — за сваку прилику опремићемо вас јевтино.

САТ У ДУГМЕТУ

У Јапану се израђују дугмад од одела од пластичне масе у која је уметнут мали сат од специјалног метала. Величина: пречник 8 милиметара, дебљина 2 милиметра.

У практичној игри има доста изменајућих примера како се играчи понашају приликом прекида партије. Анализирајући партију један искусни играч се уверио да му је позиција изгубљена, па није могао да одабере потез који би ушао у коверат. Онда се одлучио да писменим путем преда партију. Сутрадан „оди граним потезом“ први је био изменањен судија, јер овакав начин предаје партије није у духу правила.

На једном турниру у Москви где су играли играчи прве категорије била је прекинута партија у реми позицији. Ипак она се завршила победом једног играча. Њему је противник предао партију без наставака, јер се у анали-

СИМУЛТАНКА У РЕСТОРАНУ

У београдском ресторану који се налазио у Дечанској улици број 12 одржана је занимљива утакмица 10. децембра 1939. године. Његови ајбоненти, углавном чиновници, имали су за противника тадашњег најмлађег мајстора, шеесаестогодишњег Светозара Глигорића. Од 24 противника Глигорић је победио 13, са осморицом је ремизирао, док је у три партије претрпео по-

раз. За уложени труд добио је први хонорар у животу — 20 динара.

АТОМИСТИ ПРОТИВ ПРВАКИЊЕ СВЕТА

Пошто је завршен овогодишњи турнир у енглеском граду Хестингу, првакиња света у шаху Нона Гаприндашвили посетила је Центар за атомску истраживања у Винфриду. Водећи научници и сарадници Центра — њих 25 на броју — појачани са још тројицом шахиста супротставили су се на 64 поља двадесет годишњој Нони. После шест часова игре могло је да се констатује да је она бољи мајстор у рачунању од већине атомиста: добила је 20 партија, 5 је ремизирала, а само 3 изгубила.

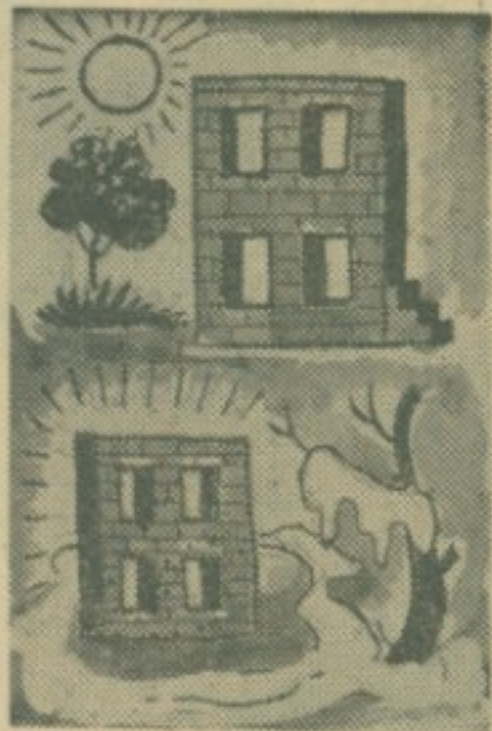
БОБИ ФИШЕР У ОУН

У згради Организације уједињених нација на Ист Риверу у Њујорку постоји шаховски клуб. Његов гост је у јуну месецу ове године био и млади амерички велемајстор Роберт — Боби Фишер. Његови противници били су дипломате и експерти Организације уједињених нација — њих 30 на броју. Фишер је добио 27 партија, 2 је изгубио и 1 ремизирао. Симултанку је организовао ТАГ — произвођач игара за одрасле, па се играло на ТАГ-овим шаховским столовима типа „мандамарин“. И шаховске фигуре су биле у источњачком стилу типа „мандамарин“. Њихов необичан облик није збунио Бобија који је на свим таблама у прив-

вом потезу повукао потез е2—е4 и са пуно успеха привео игру крају.

ШАХИСТИ КАО ТУРИСТИ

Летос је у Москви боравила група туриста из Холандије и Белгије коју су сачињавали искључиво шахисти. Гости су обилазили град, па нису пропустили прилику да посету и Централни шаховски клуб. Тамо су за њих приређене две симултане утакмице. Противници су им били велемајстори Саломон Михајлович Флор и Владимир Сергејевич Антошин. Поред тога гости су запажени и у шаховским павиљонима московских паркова где су играли са својим домаћинима, доказујући да су свугде и на сваком месту на првом месту шахисти!

КАКАВ СЕ САМО ПОЖЕЛЕТИ МОЖЕ

У Бразилу се испитује нови грађевински материјал изванредних особина: он прикупља дневну топлиноту, а ноћу је испушта и загрева себе. Осим тога он треба да упија сувашну влажност из ваздуха којом би регулисао атмосферу у време суше. Једном речју биће то климатски уређај какав се само пожелети може.

ЗА АРХИТЕКТЕ...

Мајке које имају више деце аплаузом су пропратиле пола у шали пола у вбиљу поднесен предлог на конгресу жена Немачке: сваки архитекта који прави планове за стамбене зграде, пре него што се прихвати овог посла, треба најмање месец дана да проведе у породици са много деце.

WALT DISNEY ЛУДИ КЕЛОВЕЈИ

ПОВИЊАВАЈУ СЕ ПОЗИВУ ПРЕДВОДНИКА ЈАТА. ПРВЕ ДИВЉЕ ГУСКЕ УЗЛЕТЕЛЕ СУ С ПОВРШИНЕ ЈЕДНОГ КАНАДСКОГ ЈЕЗЕРА...

... ЗА ЊИМА СЕ ДИГЛО ЦЕЛО ЈАТО...

И СВРСТАЛО У УБИИЈАЧЕН "КЛИН".

ВЗЕМ КЕЛОВЕЈ И ЊЕГОВ СИН ВАКИ. ЛОВЦИ НА КРЗНА КОЈИ СУ ЛУТАЛИ ДИВЉИМ ШУМАМА НОВЕ ЕНГЛЕСКЕ, ЗАСТАЛИ СУ ЧУВШИ ГЛАСНО ГАКАЊЕ...

ДОЛАЗЕ!

СЛЕДУ!

ДВА ПУТА ГОДИШЊЕ ВЕЛИКО ЈАТО КАНАДСКИХ ДИВЉИХ ГУСКА НАДЛЕТАЛО ЈЕ МАЛО СЕЛО СЕБИОВТЕР...

ДЛОК СУ СЕ УМОРНЕ ПТИЦЕ СПУШТАЛЕ НА НОБИШТЕ, ОДЈЕКИНО ЈЕ ПУЦАЊЕ...

ОПЕТ ТИ ГРАМЗИВИ ЛОВЦИ!

УМИНИРЕМО КРАЈ ТОМ НЕМИЛОСРДНОМ УНИШТАВАЊУ ПТИЦА КОЈИ СКУПИМО ДОВОЉНО НОВЦА ДА КУПИМО ЈЕЗЕРО И ПРЕТВОРИМО ГА У АЗИЛ ЗА ДИВЉЕ ГУСКЕ!

ПРИВАТНО ЈЕЗЕРО ЗА ГУСКЕ! НИЈЕ НИ ЧУДО ШТО НАС ЛУДИ ИЗ СЕЛА ЗОВУ "ОНИ ЛУДИ КЕЛОВЕЈИ!"

НЕКА ИХ!

У ДОЛИНИ ЦЕК ПАЈИ, ДИВЉОЈ И ЗАСТРАШУЈУЋОЈ...

ОВО ЈЕ ОБЕРАНА ЗЕМЉА ЗА КРЗНА! ОВДЕ ЈОШ НИКО НИЈЕ ПОСТАВЉАО ЗАМКЕ!

ИМДИЈАНЦИ ТРВАЈЕ ДА ЈЕ ОВО ПРОКЛЕТА ДОЛИНА...

У ИДВЕМ ТРЕМУТКУ...

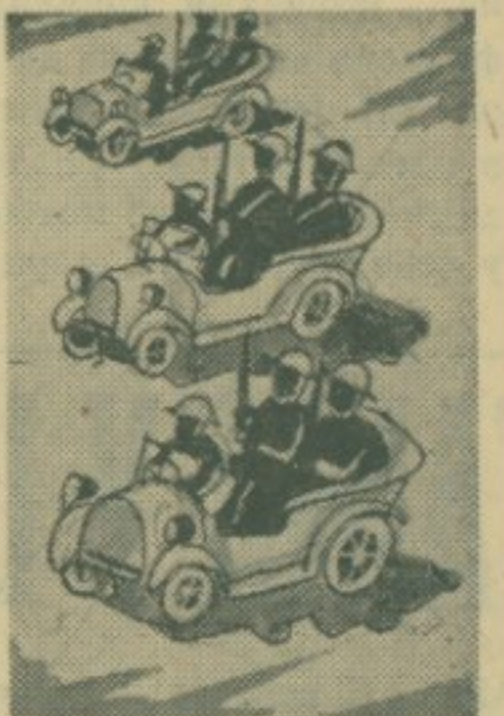
ТАТА!

ОПАСАН ЗВУК

Једноличан шум аутомобилског мотора и точкава при дугој возњи, а нарочито ноћу, опасан је по возача јер га успављује. Због тога је у Детроиту, центру америчке аутомобилске индустрије, конструисан акустички апарат који испушта нарочите звучне таласе и у извесној мери пригушује шум мотора и точкава.

»ТАКСИ МАРКЕ«

Прва марка у свету са сликом аутомобила појавила се у Француској. Модел представља чувене "таксије Марне" којима су француски војници отпремани на фронт 1914. године. Трупе су стигле на време да спрече надирање Немаца у правцу Париза. Педесетогодишњицу тог историјског догађаја Француска је обележила емисијом ових марака.

ДА СЕ ИЗБЕГНЕ СМРТ НА ДРУМУ

НА НАШОЈ планети сваких десет минута један човек умре за воланом а сваких 20 секунди један се возач теже и лакше повреди. Опасности које вребају аутомобилисту и путнике у колима упркос свим мерама сигурности које се предузимају толике су, да се нешто најхитније мора урадити ако се не жели да се друмови претворе у „кланице“.

У САД је 1962. године било 38.000 жртава на друмовима док је од инфективних болести умрло 24.000 особа. У Француској је прошле године у аутомобилским несрећама погинуло 12.000 људи, а 200.000 их је рањено. Ако се пораст настрадалих настави овим темпом, будућност аутомобилизма нам изгледа прна. Предвиђа се да ће 1970. године Енглеска имати седам наест а Француска дванаест милиона аутомобила. Француско министарство саобраћаја је израчунало да ће тада на друмовима у њиховој земљи гинути 20.000 људи годишње, а милион њих ће бити лакше и теже повређено.

Да би се то избегло треба на првом месту, поопштрити

критеријуме приликом издавања возачких дозвола. Не може свако бити возач па зато не би требало давати дозволе свима који положи испит. У савременом саобраћају возач треба да има ширу саобраћајну културу. Своје рефлексе мора непрестано да одржава и јача спортовима а потребно је да се у одређеним временским размацима подвргава лекарској контроли и похађа курсеве за усавршавање. Сам аутомобил, гуме, каросерију, положај и квалитет седишта, друмове и организацију саобраћаја треба, упркос великом напретку који је остварен, и даље усавршавати.

Међутим, оно чему се до сада најмање поклањала пажња и где би наука и боља организација највише могле да помогну јесте брзина и квалитет прве помоћи. На конгресу Светске организације за здравље одржаном 1964. године истакнуто је да би побољшањем брзине и ефикасности прве помоћи смртност на друмовима могла да се смањи за 20%. То значи да би сваке године могло да се спасе 20.000 људских живота.

Бржа и боље организована медицинска помоћ омогућила би да се спасе велики број настрадалих у несрећним случајевима. Дозволе не треба давати свима који положи испит.

Према подацима француске службе друмске безбедности у саобраћајним несрећама у 40% случајева страда глава, у 3% врат, у 7% грудни кош, у 6% доњи део трупа, у 15% горњи а у 21% доњњи удови. Међутим, најчешће је настрадали вишеструко повређен. Ова околност довела је до настанка нове гране хирургије, трауматологије прве помоћи. Три су основна елемента ове гране: координација ставања у покрет механизма прве помоћи, брзи-

на и стручност. Ако је један од ових елемената затаји, катастрофа је неизбежна.

У данашње време ретко се се догоди несрећа а да се неко не нађе омах поред унесрећеног. Међутим, први сведок не може да пружи никакву стручну помоћ а даље при бављање помоћи често траје дуго. Друмске телефонске го ворнице су честе али нема јединственог телефонског броја за хитну помоћ. Белгија и СССР су прве земље које су прихватиле меру идентификације телефонског броја за целу територију.

Међутим, обавештавањем друмске полиције процес спасавања је само почео. Начин његовог ефикасног дејствовања се тек проучава. Полиција би требало да одмах обавести летећа друмска болничка кола која морају бити права болница на точковима са потпуним уређајима за прихватање већег броја рањеника и хитно обављање мањих операција. У њој би постојали рендгенски апарат, апарати за вештачко дисање и оксигенотерапију, хемостатички завоји, средства за

борбу против тровања, лабораторија за крвну анализу.

Болничка кола затим радио путем обавештавају најближу болницу и с њом преко телевизије одржавају везу ради утврђивања тачне дијагнозе и примања стручних упутстава. За то време би се у болници све већ припремило за пријем и хируршку интервенцију на рањеницима.

У великим болницама као што је то случај у Марсеју и Паризу већ су створени нарочити операциони центри за хитну мултитрауматологију. Болничка кола са улице, преко нарочите рампе, улећу тако рећи право у операциони салу. Оживљавање вишеструко рањеног врши се у тим центрима истовремено: путем дисања, преко срца и крвотока (масажа срца, трансфузија, перфузија), преко неуровегетативног система (хибернација) и преко метаболизма (анализа мокраће, крвна слика, седиментација).

Филм

ОДРИ ХЕЛБЕРН «ФЕР ЛЕДИ»?

Шешири у филму „Моја драга леда“ су такође део приче Елизе Дулитл, мале продавачице цвећа из Лондона...

... која одлази да узима часове из књижевног енглеског језика и учи правила лепог понашања код професора Хигинса. Ускоро први опит: Хигинс води Елизу...

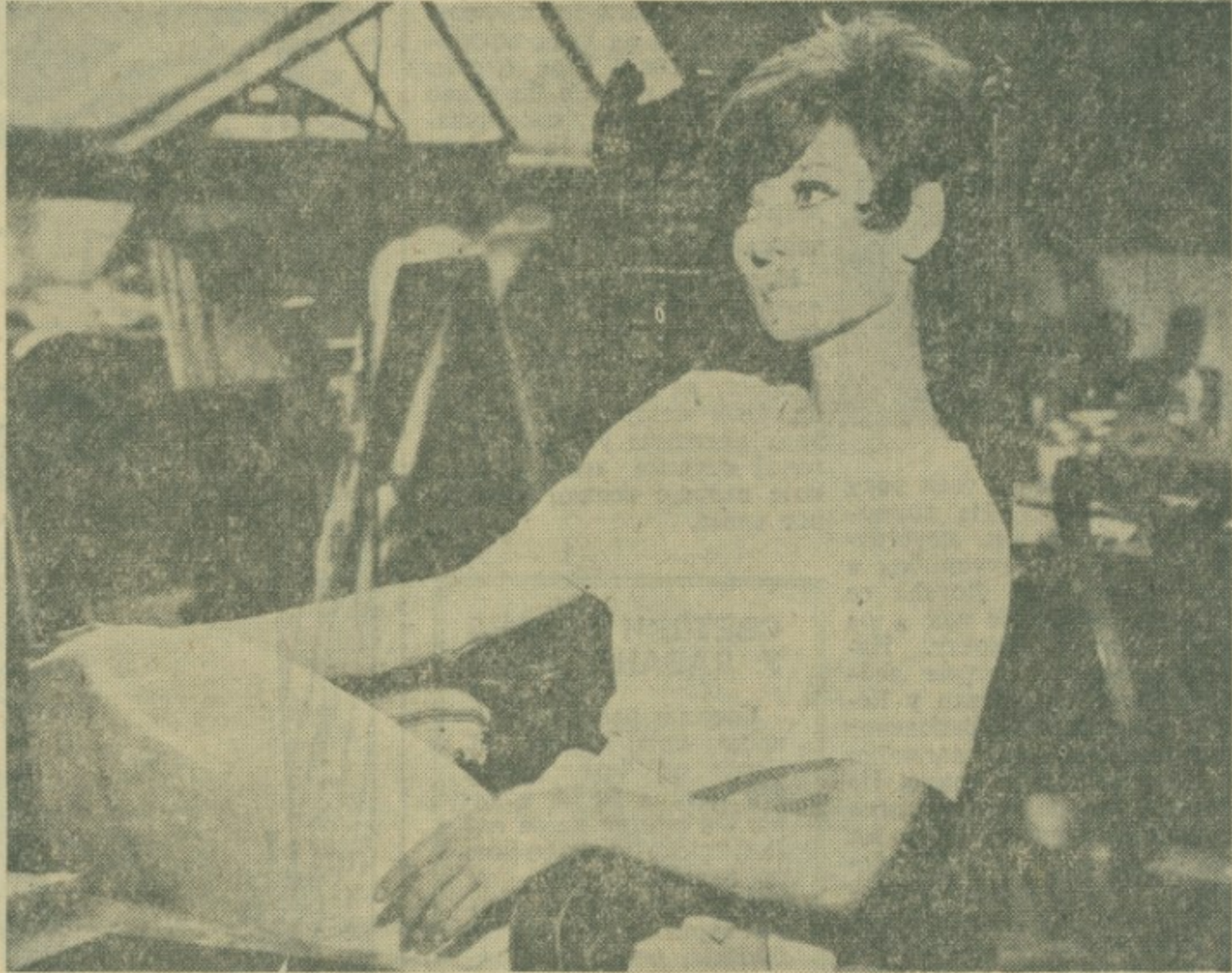
... на чувене коњске трке у Аскот. Али, ту Елиза поново говори својим аргументом.

Међутим, на балу у амбасадри Елиза прави чудна: сви мисле да је она нека мађарска принцеза. Хигинс је усхићен а Елиза заљубљена у њега мада он то не зна.

Хигинсу је касније жао што Елиза одлази. Тај део филма и овај шешир Одри Хелберн највише воли.

имала тешкоћа. Наравно не те врсте као Елиза Дулитл, али ипак тешкоћа. Рођена је у Бриселу. Отац јој је пореклом Енглец и мајка Холанђанка. Одри је имала само десет година кад су се њени родитељи развели. Кад је избио други светски рат напустила се код оца у Енглеској и мајка ју је позвала да дође к њој у Холандију. После немачке инвазије, млада Одри посећивала је једну холандску школу под измишљеним фламанским именом. У исто време узимала је часове играња и прирећивала рецитале да би на њима олакшала састанке припадницима покрета отпора. За то време Одри и њена мајка су гладовале, трпеле осудицу и друге ратне невоље. Овај период од четири године био је за њу веома тежак и не воли о томе да говори, она само каже:

— То је било веома тешко, јер ако човек научи да говори заиста прави „кокни-кокни“ онда је то за друге неразумљив језик. Због тога сам морала да говорим „кокни“ мало спорије и мало јасније. Улогу сам учила у нашој кући у Биргенштоку а затим сам отишла на снимање филма у Калифорнију. Тамо сам снимала три и по месеца и то интензивно радехи. Готово месец дана рада за сваки час приказаног филма.

— Срећна сам што је све то прошло и волим свој посао... јер мој посао је такође и мој хоби...
— У низу различитих улога које сте досад играли да ли сте осетили напредак, као на пример ваша јунакиња Елиза Дулитл код које је то напредовање примећивано из дана у дан?

— Да, али професор Хигинс то сам ја сама! Јер ја сама себе терам да дам што је могуће више и боље.
— Да би постала „фер леда“ у филму, Одри Хелберн је месецима радила на овој улози, месецима је давала све од себе. И ако је успела у грађанству да постане велика и права дама, онда је то

ипак постала захваљујући самој себи и свом напорном раду.
— Заплет драме у филму „Моја драга леда“ у великој мери лежи у говору и акценту лондонских предграђа, познатих под именом „кокни“. Да би филм био што вернији Одри је морала да научи и „кокни“ изговор.

— Били су прелепи! Атељеа су била препуна радница које су кројиле и шиле километре најлепших тканина донетих из Италије и Француске. Било је пуно перја, накита и чипке...

новали у Биргенштоку. На моје питање због чега је дошла на обалу Леманског језера она каже:

— Једино због мог сина, горе нема школе. Иначе ја лично у Биргенштоку сам оставила велики део себе. То је тако лепо место и за њега ме вежу многобројне успомене. У њему сам се удала, живела са мужем и родила сина.

— За нову кућу каже:
— Никад нисам имала времена да се посветим неком посебном хобију да сакупљам реткости или било шта друго. Међутим, овде имамо дневну башту коју досад никад нисам имала и открила, да ми цвеће причињава велико задовољство. Зато сад сваки слободан тренутак посвећујем башти у којој увек нешто ново откривам.

— Свиђа ми се зато што је мало луцкаста, а и ја сам у њој мало смешна.
Док је Одри Хелберн направила са снимањем стигао је њен муж Мел Ферер. Био је веома љубазан и одговорио је на неколико мојих питања:

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

— За мене је то више него лако. Волим да будем с њом а то да ли ја њу пратим или она мене, за нас је свеједно.

Имали су по његовом мишљењу, доста озбиљан проблем кад је Одри требало да оде у Калифорнију на снимање филма „Моја драга леда“ јер Мел Ферер није имао ништа тамо да ради, али ипак су решили да иду сви заједно (повели су и сина). Да не би седео беспослен режирер је једну емисију за тамошњу телевизију. Мел Ферер живи са једном „фер леда“ годинама. Због тога нико боље од њега није могао да одговори на ово мало необичајено питање:

— Постоји ли тајна како се постаје „фер леда“ у правом смислу те речи?

Мел Ферер је оклевао мало, затим баца поглед на платно на којем је Одри понављала једну сцену.
— Не верујем да има тајна... пре свега верујем да је потребно да човек има своју личност а ја мислим да је Одри има.

Историја Елизе Дулитл је помало историја и Одри Хелберн. Од једноставне мале ученице и младе глумице она је мало помало постала добра глумица и леда не само на екрану већ и у животу.

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леда“?

Под овим насловом објавио је швајцарски часопис „Илистре“ интервју свог сарадника Сержа Херцога са познатом глумицом Одри Хелберн. Интервју који је добивен у паузи снимања њеног најновијег филма: „Како украсти милион и после тога срећно живети“, доносимо у нешто скраћеном облику.

— За мене је то више него лако. Волим да будем с њом а то да ли ја њу пратим или она мене, за нас је свеједно.

Имали су по његовом мишљењу, доста озбиљан проблем кад је Одри требало да оде у Калифорнију на снимање филма „Моја драга леда“ јер Мел Ферер није имао ништа тамо да ради, али ипак су решили да иду сви заједно (повели су и сина). Да не би седео беспослен режирер је једну емисију за тамошњу телевизију.

Мел Ферер живи са једном „фер леда“ годинама. Због тога нико боље од њега није могао да одговори на ово мало необичајено питање:

— Постоји ли тајна како се постаје „фер леда“ у правом смислу те речи?

Мел Ферер је оклевао мало, затим баца поглед на платно на којем је Одри понављала једну сцену.

— Не верујем да има тајна... пре свега верујем да је потребно да човек има своју личност а ја мислим да је Одри има.

Историја Елизе Дулитл је помало историја и Одри Хелберн. Од једноставне мале ученице и младе глумице она је мало помало постала добра глумица и леда не само на екрану већ и у животу.

„ФЕР ЛЕДИ“ не срећу се свуда. У ово сам се и ја осведочио после разговора који сам водио са Одри Хелберн. А кад сам јој на почетку интервјуа то и рекао она ми се осмехну и рече:

— Ох! па нисам ја баш тако „фер“...

Да бисте се уверили ево вам најбољег примера: Одри Хелберн снима свој најновији филм у атељеима крај Париза, и кад ми је јавила да пристаје на разговор, да бих што пре стигао покушао сам да узем авион. Међутим, како у њему није било места, морао сам да путујем возом. Стигао сам за време преподневног снимања и чим је режисер дао знак за одмор Одри Хелберн ми приђе и с пуно такта упита да ли сам уморан и како је на мене деловало ноћно путовање. Која би се велика глумица — а Одри то стварно и јесте —

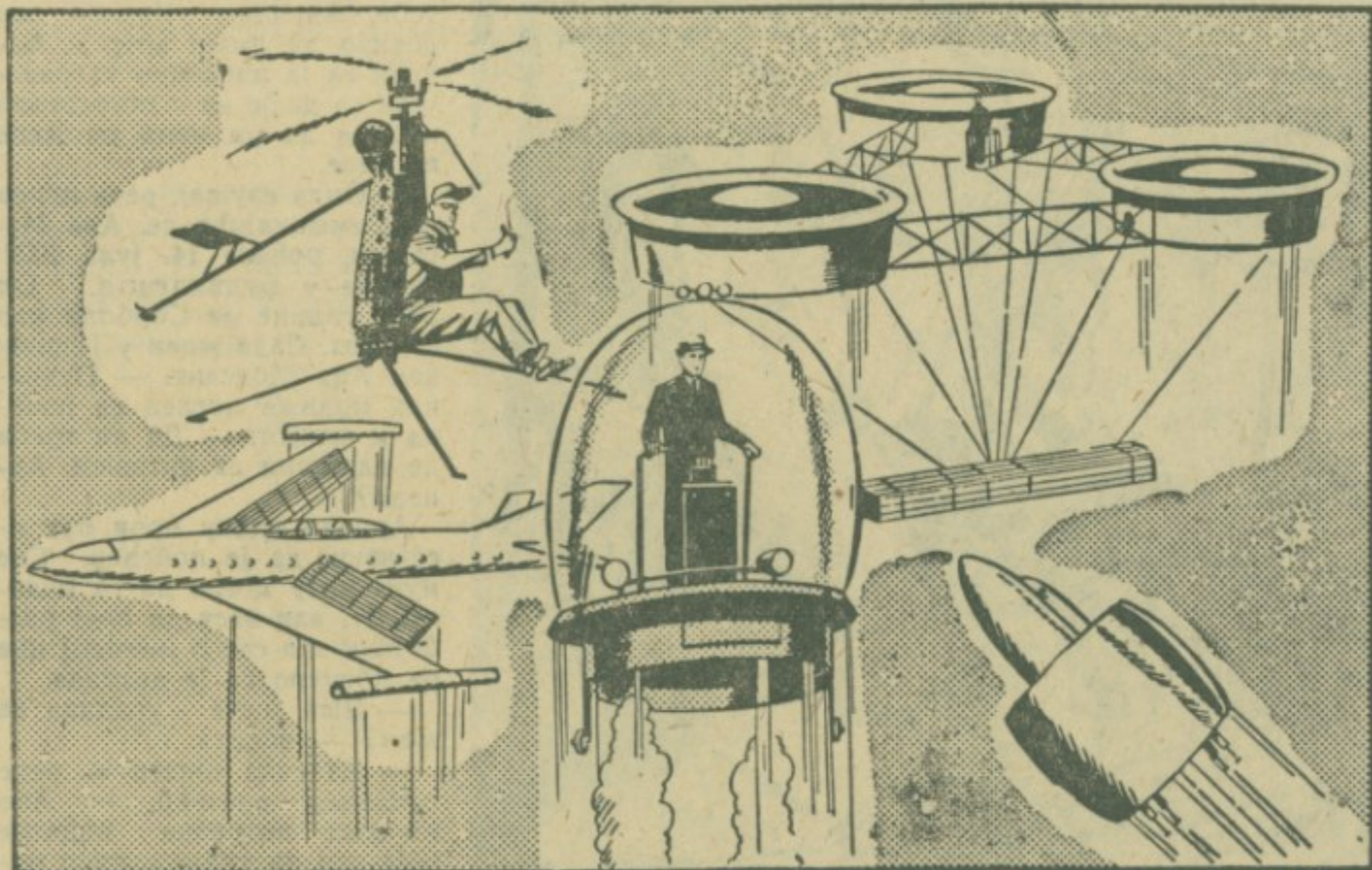
интересовала за умор једног новинара. Кад сам је упитао да ли би хтела да ме прими у својој новој кући на обали Леманског језера, у којој бисмо на миру разговарали, она ми је рекла:

— Никад не примам новинаре у своју кућу. И ако то сад урадим не би било фер у односу на остале ваше колеге.

На моје питање како се постаје „фер леда“ она је одговорила:

— Поставили сте ми питање које захтева дуг одговор, а ја не бих хтела да вам дам ваше читаоце! Истина је да сам имала необичан живот а нарочито ми је каријера била пуна изненађења. Никад нисам ни сањала да ћу због ње доживети толико радости и задовољства...

Међутим, као и главна јунакиња њеног филма „Моја драга леда“ Одри је у почетку

ПОСЛЕ
60
ГОДИНА

На цртежима се виде разне идеје за конструкцију нових типова летелица и хеликоптера. Човек све бржи и сложенији начин живота тражи и усавршавање и прилагођавање летелица. Не треба ни тренутка сумњати да се све то неће остварити, треба се само сетити шта се постигло за 60 година.

НЕМОГУЋА НАРАВ НОСОРОГА

НОСОРОГ, кратконоги сивар с рогом на њушци, висок око 170 сантиметара, дуг до три и по метра и тежак преко једне тоне, ускоро ће добити место у музејима поред других експоната прошлости. Црних носорога данас у Африци има само око 15.000 док је бели носорог готово ишчезао: у Уганди (их има неколико десетина а у конгоанском националном парку Карамба чува се још око хиљаду примерака ове изванредно ретке животиње.

Може изгледати чудновато али носорога је најлакше припитомити од свих афричких животиња. Чим изгуби слободу он постаје благ као јагње једе из руку свог чувара. Брзо научи да га зову по имену, дозвољава да га милују и ужива када му се чешкају уши.

Носорог се врло брзо прилагођава и најтежим условима живота: може да опстане у жарким афричким пустињама, да живи на висини од 4.000 метара, да не пије воду месецима уколико у његовој исхрани има биљака које садрже велики проценат влаге.

Може се слободно рећи да црни носорог има немогућу нарав, прави је мргод животињског света. Зле на-

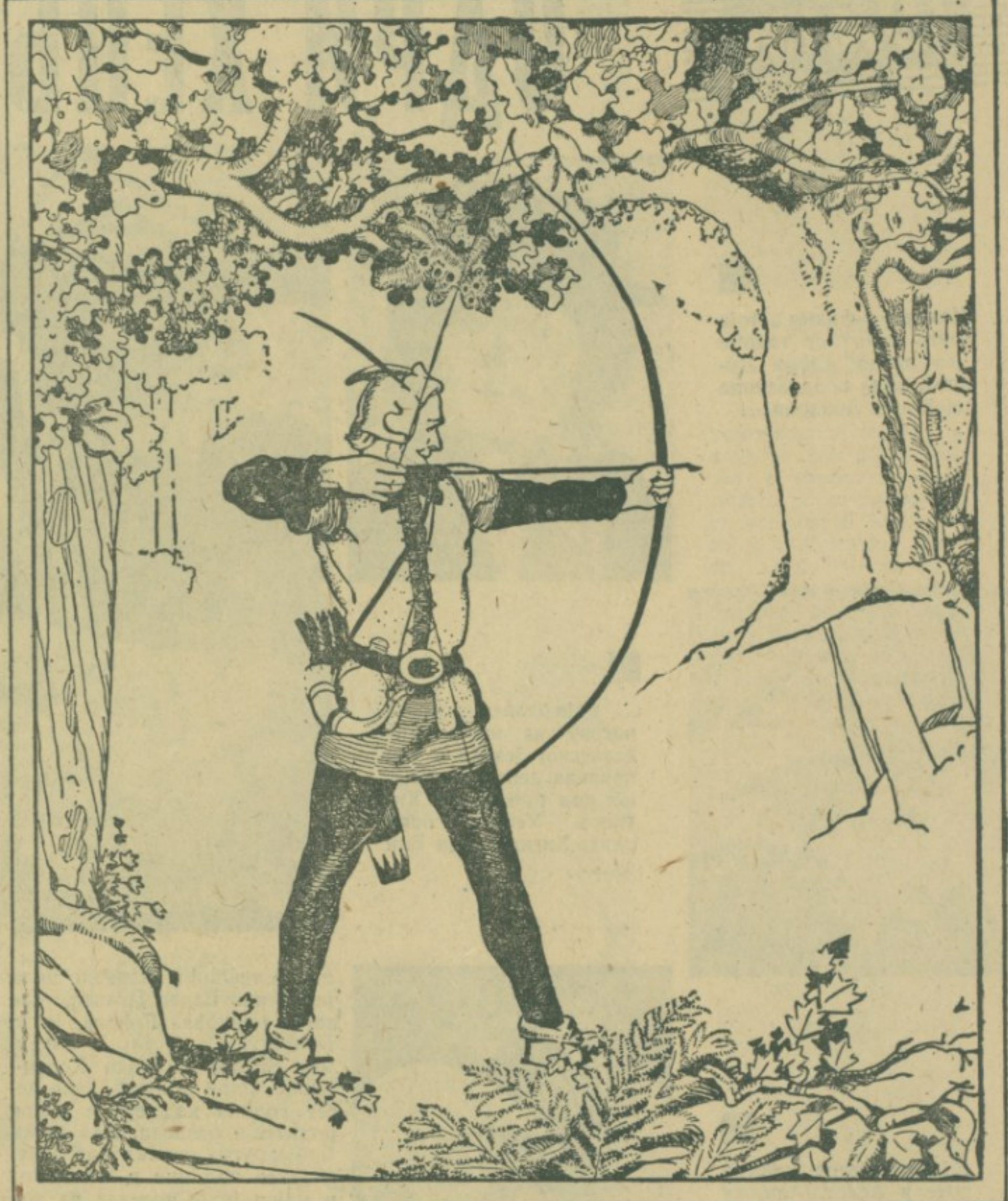
рави и мрзовољан, увек представља опасност. На друмовима резервата он неустрашиво насрће на аутомобил и јако га оштети. Догађа се да носорог насрне чак и на локомотиву у покрету. Наравно, тада он извуче дебели крај. Један шумар у Кенији наишао је на диновског носорога који се заглибио у муљу и полако тонуо. Из мочваре му је виле само њушка. Сажаливши се на њега, човек га је везао дебелим ужетом и помоћу теретних кола извукао на суво. У знак захвалности кавгаџија је насрнуо на кола свог спасиоца и потпуно уништио њихов задњи део.

ЗБОГ ПРОМЕНЕ НАСЛОВА...

Америчке домаћице нису показале ни најмање интересовање за збирку куварских рецепата, али ауторка — Глорија Торндајк није се збунила. Једноставно је преиначила наслов: 200 домаћих лекова против повареног желуца. Књига је распродата као халва.

СВЕТСКИ РЕКОРД У ДАВАЊУ КРВИ

Светски рекорд у давању крви држи М. Клајн из Франкфурта: 770 литара за 28 година. Он сматра да за своје изврсно здравље има да захвали томе што свакодневно узима напукотак справљен од сојиног брашна, малца и гржђаног шећера.

Робин Худ у шервудској шуми

ИАКО СЕ ПОРЕД ЊЕГА НИКО НЕ НАЛАЗИ, РОБИН ХУД НИЈЕ САМ У ШЕРВУДСКОЈ ШУМИ. ПОРЕД ЊЕГА СУ ЈЕДНА ПТИЦА, МАЧЕ, ЗЕЧИЋ, ПРАСЕ, ЈЕДНА МРКВА ЗА ЗЕЦА И ЈЕДАН РОБИНОВ ПРИЈАТЕЉ, КОМЕ СЕ ВИДИ САМО ГЛАВА.

Мађионичар и гестаповац

ЈАНОШ Арпади био је познат мађионичар и хипнотизер. Његове представе биле су врло посећене и за време рата. Једне вечери у Будимпешти 1943. године био је одведен у Гестапо. Примом га је немачки пуковник врло „љубазно“ а онда изненада запитио шта је урадио с информацијама које је добио од баронице Летлицер када ју је хипнотисао.

— Да да ли су бар те информације биле тачне? — запити хипнотизер смешкајући се.

— На жалост, јесу. И зато желим да дознам лице коме су предале — одговори пуковник такође смешкајући се, играјући се својим корбачем. Ја то морам дознати милостиво или силом.

— Сумњам да ћете у томе

успети, пуковниче Штрукер — одговори мађионичар још увек се смешкајући.

Уместо одговора бич звизну кроз ваздух и спусти се на руке мађионичара које су лежале на столу. Крвава брзда показивала је да се гестаповац није шалио. Арпади осети страхан бол, али снагом воље он успе да га не утражише. Дугогодишњим савлађивањем јоги-вежби он је могао да потпуно влада боловима.

Пуковник поче поново да се смешка и рече:

— Нас двојица смо потпуно слични, Арпади. Ти преносиш твоју вољу на друге покретима руку и очију док ја имам за то много ефикаснија средства. На крају и ти и ја успевамо, само у овом

случају све су шансе на мојој страни и зато је сваки твој отпор узалудан.

— Ипак мислим да сте се овом приликом преварили — рече Арпади и даље се смешкајући.

Пуковник не одговори ништа већ притиште звонце које је лежало на столу. Појавише се три гестаповца. Пуковник нареди да одведу Арпадија у подрум ради „исповедања“. Тамо су га тукли, газили, чупали за косу, али од њега нису ни речи чули. Све то понављало се по неколико пута у току дана без икаквог резултата.

Видећи да те мере не користи пуковник је наредио да мађионичар гледа у сијалицу док не призна. Али ни то ништа није помогло. Три дана и три ноћи Арпади је гледао у сијалицу не показавши никакве знаке несанице или умора. Јоги вежбе и ту суму много помогле. Напротив, пуковник се заморио.

— Узалуд губите време, пуковниче. Ништа нећу рећи. — Сигуран сам да ћеш рећи. Сваки човек има свој кључ само ја још нисам нашао прави кључ којим се откључава брва твоје воље. Али ћу га ускоро имати.

— Овде нема кључа, пуковниче. Узалуд је сваки труд. Већ сутрадан Арпади је био поново позват пред пуковника.

— Нашао сам кључ и за тебе, Арпади. Управо сам дознао да имаш кћер... Арпади га је прекинуо уверавајући га да је на погрешном путу и да он нема ни жене ни деце.

— Онда слушај, рече пуковник смешкајући се. Ана Месарош, рођена 14. јула 1922. године у Будимпешти. Од 1939. године на Сорбони као студент. Сада живи у Паризу као Ана Монсант. — Пуковник подиже поглед са папира и запити: — Да ли треба да наставим са читањем, Арпади?

Арпади клону први пут осетивши да је побеђен. Све муке нису могле да га поколебају, али вест да овај разбојник зна све о његовој кћери потпуно га је дотукла.

— Шта сте урадили са њом? — запити.

— За сада ништа — рече пуковник претећи. — Ако ми даш потребне податке које сам ти тражио нико ништа неће знати о њој сем мене, јер нико други то и не зна.

На сва питања и увреде пуковника Штрукера Арпади је остао хладнокрван. Силно је себе у тим тренуцима да мисли на срећне дане које је провео са својом покојном женом и кћерком. Никада није имао намеру да се меша у политику, али политика се ипак умешала у његов живот. Неки пријатељи су тражили од њега да прикупи податке који су били од животне важности за савезнике и он је то учинио. Касније су тражили све више и он је давао јер је захваљујући хипнози могао да дозна више него други. На крају је ипак откривен.

— Ко ми то гарантује? — запити Арпади.

— Имаш реч немачког официра — одговори пуковник достојанствено.

— Добро, пристајем. Шта желите?

— Пре свега желим имена људи којима сте давали податке.

— На жалост не знам ниједно име нити сам их икада знао. Ја сам лично одлазио у унутрашњост и предавао информације одређеном лицу и то сваки пут другом.

— Онда нас поведи до тих људи, рече пуковник.

Арпади климну главом у знак одобравања, а онда запити:

— Које је доба сада?

— Девет сати увече.

— Онда можемо да кренемо још ноћас, одговори Арпади.

Арпади је одведен у купатило где се први пут окупао и обријао после три недеље. Када се видео у огледалу није могао да се препозна. Лице му је било деформисано од батина и исцрпљености.

Када су сели у отворена кола свеж ваздух га је потпуно повратио у живот. Пошто су извесно време ћутали пуковник запити пипајући му везане руке:

— Јесмо ли на правом путу, Арпади?

— Да, да, пуковниче. А онда рече: „Да ли сте икад приметили пуковниче како месец јури кроз облаке па се ипак никад не сударе. Видите ли пуковниче како шофер зна да се одмара уживајући у ме сечини. „Шофер, скрени на први пут десно. Нисмо више далеко“.

Њихова кола пратила су три оклопна аутомобила. Сви скретоше на пут који је Арпади назначио.

— Сада вози стално напред истом брзином и не дижи очи с пута, наређивао је Арпади.

— Ако немате ништа против, господине Арпади, рече пуковник презриво, овде још ја командујем.

— Вози лакше, рече пуковник шоферу. Вози лакше када ти кажем, понови пуковник додирујући раме шофера.

— Међутим, шофер није обраћао пажњу на пуковника већ је и даље возио истом брзином не скидајући поглед с пута.

— Хајде нареди му да стане, наточвече, рече Арпади смејући се. Докажи да имаш јачу вољу од моје као што си цело време тврдио.

— Нареди му да стане или ћу те убити као пса, беснео је пуковник.

— Ти си ме већ убио у оној проклетој кућерини, пуковниче, понижавалуји ме. Све си у мени убио сем моје воље. На две-три стотине метара одавде постоји једна велика стрмина низ коју ћемо се стрмоглавити. Тада ћу бити сигуран да ће моја кћи живети на миру.

— Не блефирај, Арпади. Знаш да нећеш убити себе да би убио мене. — Али ни сам није био сигуран у оно што је говорио. Почео је да више онима из околних аутомобила да пуцају у гуме његових кола да би их некако зауставили.

— Узалуд вицеш, пуковниче, рече Арпади смешкајући се. Исцрпљеност је далеко да те чули.

— Нареди му да стане и одмах нећу бити слободан — виком је пуковник чије су очи одавале животињски страх.

— Све је касно, пуковниче, рече Арпади. Више ни моја воља ту ништа не помаже — заврши мађионичар смешкајући се док су кола летела у амбис.

Напис „Мађионичар и гестаповац“ у ствари је прича у којој су испрплетени елементи стварности са оним за шта се каже „да то је просто невероватно“. Живот је често био тако страхан и сличне ствари су се догађале, па ма шта хроничара не одступа много од оног што се у ствари збило.

Фантастична ПРИЧА

Реј Бредбери

(3)

У СРЕБРНАСТОЈ МАГЛИ

— ТО ЈЕ већ посао вас археолога да пронађете старе називе а ми смо спремни да их употребљавамо.

— Неколико човечуљака као што смо ми насупрот свему овоме? — Спендер је погледао планине које су се пресијавале у металном сјају. — Они знају да смо ми сада овде, знају да кваримо, да прљамо њихово дело и сигуран сам да нас мрзе.

Капетан је завртео главом.

— Мржње овде нема. — Ослушкивао је ветар. — Судећи по њиховим градовима то су били изванредни, племенити и филозофски настројени људи. Они су све схватили као нужност. Било им је јасно да су осуђени на смрт па ипак нису повели никакав разоран рат, нису почели да уништавају градове. Сва насеља која смо досад видели потпуно су сачувана. Мени се чини да ми њима можемо сметати колико би их узнемиравала и деца која се играју по пољани. А зар можеш децу позвати на одговорност? А ко зна, можда ће нас све ово у крајњој линији променити набоље. Јесте ли приметили, Спендер, необично тихо понашање наших људи док Бигс није предложио ону забаву? Како су се мирно, чак и бојажљиво држали. И још нешто, као да очи у очи са свим овим овде одмах схватили да ниси никаква важна личност. Ми смо као деца која се играју у песку, бучна и немирна деца која трче за својим атомима и ракетама, као за играчкама. Можда ће, ипак, некад Земља бити као што је Марс сада. Можда ће нас Марс опаметити. Очигледно предавање из историје цивилизације, корисна лекција. А сада, главу горе! Идемо да играмо на забави. Ваша казна остаје на снази.

Али, весеље није ишло. Са мртвог мора упорно је дувао ветар. Дувао је на посаду ракете, на капетана и Цефа Спендера док су њих двојица ишла натраг ка осталима. Ветар је подизао праšину, није остављао на миру ни ракету, ни акордеон, прашина је запушила усну хармонику, онда им је засула и очи. Одједном се стишао неочекивано као што је и почео.

Али, и расположење је спаснуло.

Људи су стајали усправно под хладним црним небом.

— Шта је, момци? — Бигс је у сувом оделу искочио из ракете трудећи се да не гледа у правцу Спендера. Његов глас звучало је као у празној дворани, потпуно усамљен. Шта вам је?

Нико се није ни помакао с места.

— Хеј, Вајт, где ти је хармоника? Вајт је одсвирао једну мелодију. Завучало је фалш и ружно. Вајт је истрепао влагу из хармонике и склонио инструмент.

— Шта је, као да сте на помену? — није престајао Бигс. Неко је узео у руке акордеон, чуо се звук сличан умирућем крику животиње.

— Добро, онда ћу се ја забавити с пријатељском, удвоје... — Наслонио се на ракету и пришео боцу устима.

Спендер га је пратио погледом. Дуго је стајао непомицно а онда су његови прсти полако почели да се приближавају горњем делу слабина, напипали револвер и стаји да гледа кожно футролу.

— Ко хоће у град може поћи са мном — објавио је капетан. — Оставимо стражу код ракете и попети са собом оружје — за сваки случај. Екипа се постројала. Они који су хтели у град било је четрнаест укључујући и Бигса који је стао у врсту галамећи и замакујући боцом. Шесторица су решила да остану.

— На јуриш! — процерао се Бигс. Колона се удаљила при тихој месечевој

вом звезде. Капетан је проговорио тихо. Желео је да зна куд су се дели житељи, какви су то људи били, какви су краљеви њима владали, од чега су умрли. Пи-

пунила му је уста и он је повратио право на слику од опеке. Одједном се ваздух испунио киселином, запахнуло је неугодно на вино. Нико се није помакао да по-

могне Бигсу. Њему је и даље било зло. Спендер га је гледао тренутак а затим се окренуо и пошао даље. Потпуно сам ходао је улицама града обасјаним месечевом светлошћу и ниједном се није зауставио да погледа своје другове.

Легли су да спавају око четири часа ујутру. Капетан Вилдер седео је поред ватре и дометао грање.

Два часа касније Мак Клер је отворио очи.

— Не спавате, командире?

— Чекам Спендера. — Капетан се осмехнуо. Мак Клер се замислио.

— Знате шта, капетане, мени се чини да он неће доћи. Ни сам не знам откуд ми то осећање. Не, он неће доћи.

Мак Клер се окренуо на другу страну. Ватра је зацукетала, заискрила и угасила се.

Спендер се није појавио целу идућу недељу. Капетан је послао у потрагу неколико група, али оне су се вратиле и саопштиле да не могу да схвате где је нестао Спендер. Уосталом, досадиће му да скита на не се вратити. И уопште он је једно велико ништавило. Нек иде до ђавола.

Капетан није ништа одговарао и све је записао у бродски дневник.

Једном ујутру — могао је бити понедељак или уторак или било који марсовски дан — Бигс је седео на обали канала окренувши лице сунчевим зрацима и машући ногама по прохладној води.

Поред канала ишао је човек. Његова сенка пала је на Бигса. Он је отворио очи.

— Е баш сам баксуз! — узвикнуо је Бигс.

— Ја сам последњи становник Марса — казао је човек и извукао пиштољ.

— Шта си казао? — упитао је Бигс.

— Убићу те.

— Баци то. Какве су то глупе шале, Спендер?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИМАТЕ ЛИ ДАРА ЗА РАЧУН

ПИТАГОРИН ОДГОВОР

Питали славнога Питагору колико има ученика у својој школи? Филзоф је одговорио:

„Половина студира математику, четвртина филозофију, а седмина посматра хутећи. Сем тога има три женска ђака“.

Колико је било ђака? (Ђака је укупно било 28).

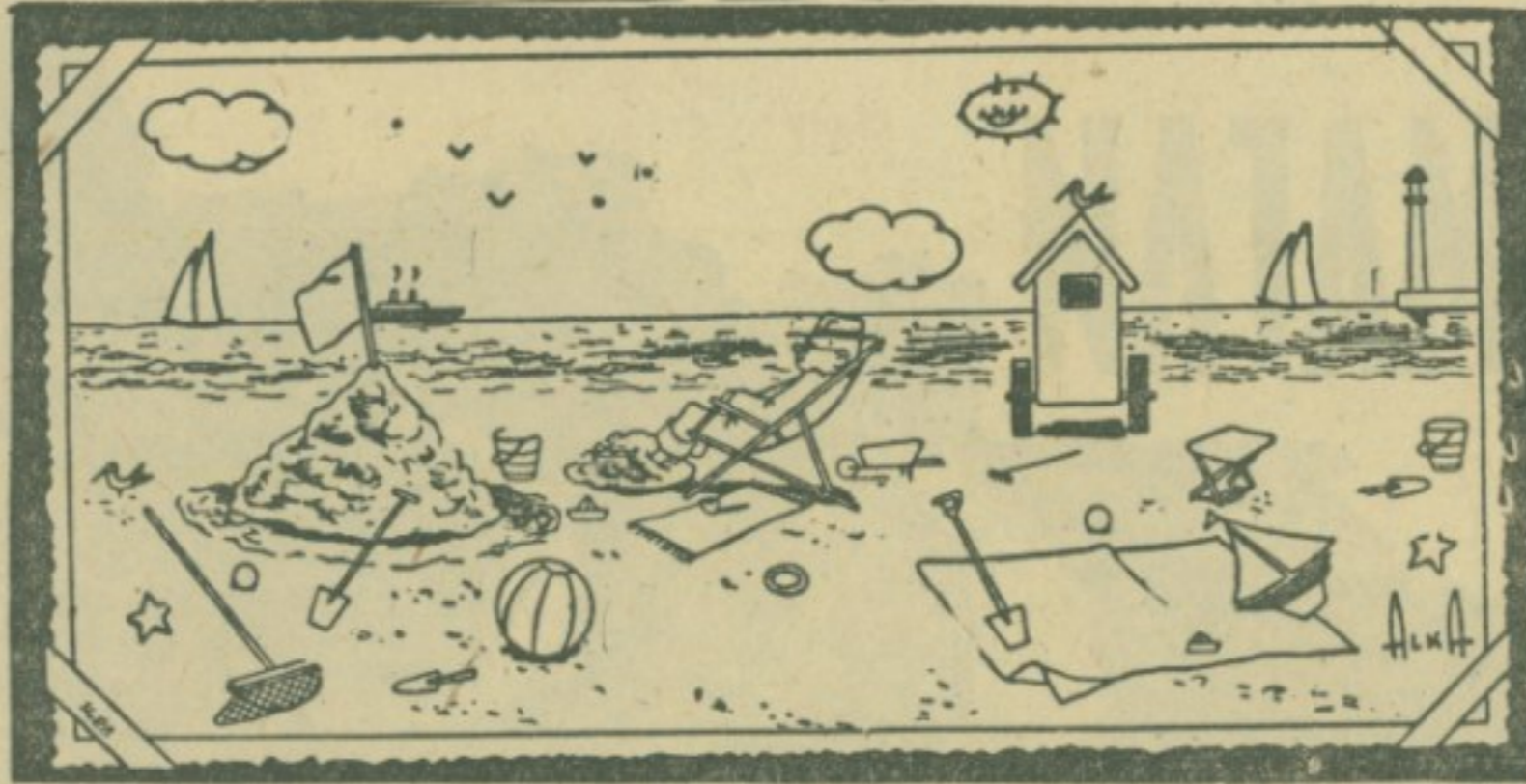
СТРАСНИ ПУШАЧИ

Три пријатеља попушњаци су 1.000 комада цигарета. Док је један, за пола дана, попушњо 5, други је попушњо 6, а док је други попушњо 7, трећи је већ био готов и са осмом цигаретом. Колико је сваки од њих попушњо? (Први је попушњо 28, други 336, а трећи 384 цигарете).

ОСЕТЉИВИЈИ ОД НОСА

Апарати чија је осетљивост на мирис, како кажу, сто пута јача од човечјег носа служе у Америци за распознавање разних мириса. Поред осталог овај апарат открива мирис алкохола у даху возача.

ОТВОРИ ОЧИ

ПРОНАЂИТЕ ДУПЛИКАТ

НА ОВОЈ СЛИЦИ СЕ ВИДЕ НЕКИ ПРЕДМЕТИ ПО ДВА ПУТА. ТАКВИХ ДУПЛИКАТА ИМА СЕДАМ. ПОТРАЖИТЕ ИХ: РЕШЕЊЕ: ДВА ИСТА ОБЛАКА, ДВЕ ИСТЕ ПТИЧИЦЕ (једна на песку, друга на крову кабине), ДВЕ МАЛЕ ЛОПТЕ; ДВЕ КОФИЦЕ; ДВЕ ЛОПАТИЦЕ ЈЕДНА САСВИМ ДЕСНО, А ДРУГА ЛЕВО КОД ЛОПТЕ, ДВЕ МОРСКЕ ЗВЕЗДЕ.

„МОЈЕ СЕЛО“ — рад Мирсаде Кљуи, ученице VII разреда основне школе „Петар Кочић“, Вишеград

„МОЈА ДРУГАРИЦА“ — рад Радојке Љубичић, ученице VIII разреда основне школе „Бранко Радичевић“, Београд, Лазе Симића 46

Детици Цртежи са КОНКУРСА

Бачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„ПРИЗОР СА ТИСЕ“ — рад Јована Ђирића, ученика VIII разреда основне школе „Новак Радовић“, Мол

ПИТАЊА — ОДГОВОРИ

- Колико човек треба да зна пре него што покуша да тренира пса?
— Више од пса.
— Која су три најчешћа узрока шумских пожара?
— Људи, жене, и деца.
— Зашто птице лете на југ?
— Зато што је сувише далеко да корачају.
— Зашто је Робин Худ пљачкао само богате људе?
— Зато што сиромашни нису имали пара.
— Именујте један производ који „цвета“ у земљама где пада много кише?
— Кишобран.

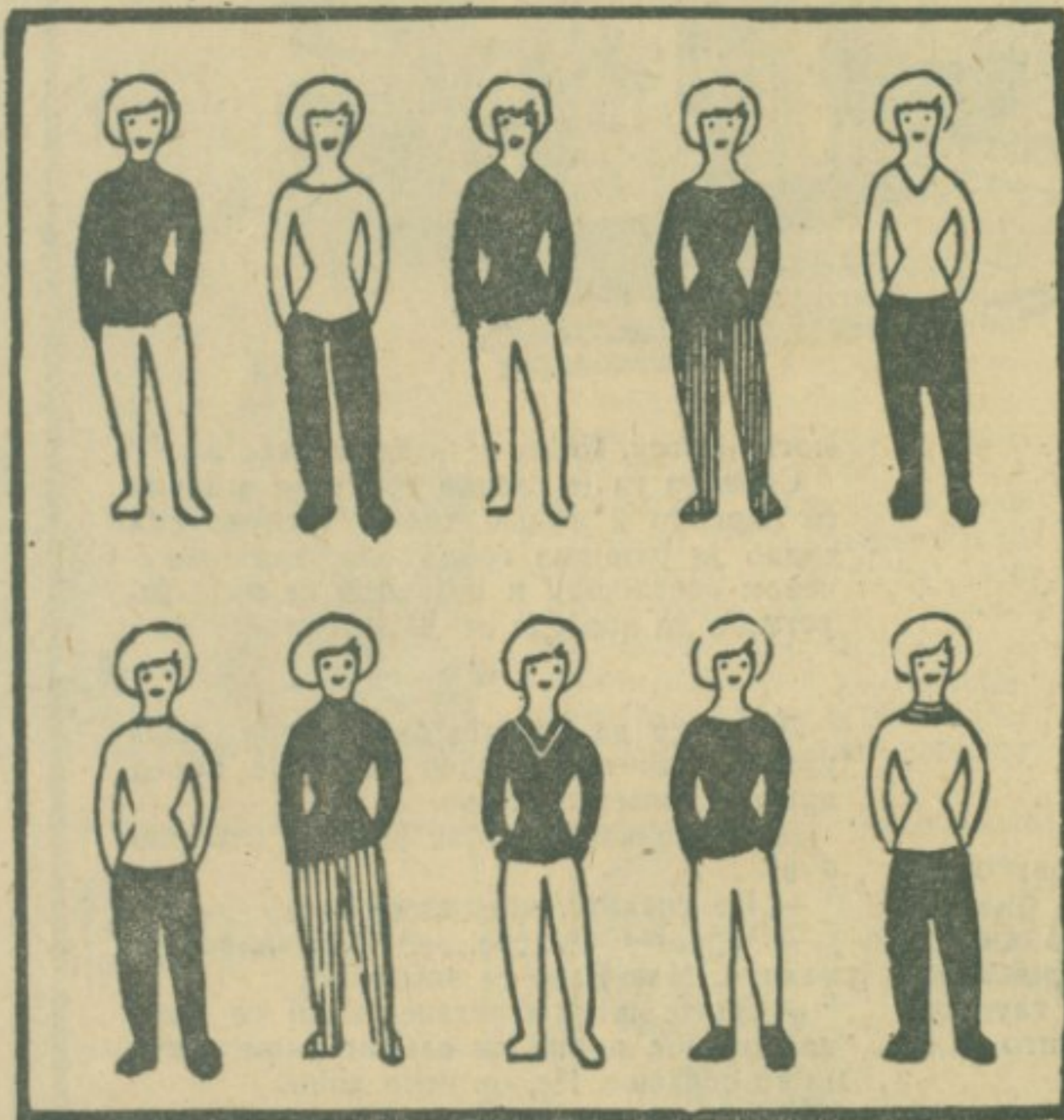
НИЈЕ АКРОБАТА
— Је ли ваш муж акробата?
— Није, али је био у шетњи по киши, па се вратио с мокрым ногама... а ја сам јутрос имала велико спремање.

ЗА МАЛЕ РАЗДАЈИНЕ

Недавно је на радио-електронској изложби у Штутгарту приказан оптички телефон којем сијалица служи као одашиљач а фото-диодна као пријемник. Инфрацрвени зраци су употребљени као таласи преносиоци. Овај телефон се може употребити само за мале раздајине, највише до два километра и то само по лепом времену.

ТИШИНА ИЛИ...

За време снимања телевизијске приредбе у којој су учествовали чувени енглески чупавци Битлси, настала је таква галама да је један од организатора изнервиран повикао:
— Тишина, или ћу одмах довести фризер!

ПРОБА ОД ЈЕДНОГ МИНУТА

За један минут треба да утврдите постоје ли у овој групи две исто одевене спортисткиње.
Решење: Нема истих, све се међу собом разликују.

НА ПРАВИ САМ

ПТИЦА И КАВЕЗ

За ову играчку набавите два запушача од плуте. Један нека остане цилиндричног облика, а од другог изрежите дебелим жруг. Замислите једну укосницу, дванаест чвороа, малу алку пречника један сантиметар, папир жуће и црвене боје и комад картона величине 5X5 сантиметара.

Укосницу која ће вам послужити као држач за кавез савијте као што се то види на цртежу број 1, а затим запушач цилиндричног облика пресеците на два дела: један мека вам послужује за дно кавеза (цртеж број 2), а други као постоље (цртеж број 3). Алкицу зачачите за круг од плуте (крив кавеза, цртеж број 4). Од црвеног папира направите птицу према цртежу број 5 на део обележен са А уштите у прорезу направљен на дну кавеза (цртеж број 6). Од жутог папира изрежите две траке (цртеж број 7) и једну обавијте око постоља (цртеж број 3) а другу око дна кавеза (цртеж број 2). Крив поделити са унутрашње стране на два наест тачака (цртеж број 9), а означене подеоке према цртежу број 10. У овим ознакама забодите 12 чвороа које ће повезати крив са дном кавеза (цртеж број 11). Делови кавеза који нису обележени траком нека остану необојени. Завршен кавез обесите помоћу алке као што се то види на цртежу број 12. И на крају залепите постоље са укосницом, о којој је закључан кавез са птицом на картон.

ЛЕТЕЋИ ВАТРОГАСЦИ

Кад избије пожар, сваки се кунд је драгоце. Да се не би губило време око постављања лествица ради спасавања људи из високих зграда, ватрогасци у неким великим градовима Америке, вежбају се у летењу помоћу „летелица“ причвршћених на леђима. Ови апарати омогућавају им да се, брже него лествицама, попну и до највиших спратова.

ЛЕК ПРОТИВ ЛЕКА

Фармакологи у Америци решили су да спрече претерану употребу пилула за спавање. Нове таблете производе се са извесним додатком који назива повраћање ако се узме претерана количина у намери да се изврши самоубиство. Ма колико таблета узео самоубица остаје жив и — здрав.

О ШКОТЛАНЂАНИМА

Шкотлањанка се већ осам Деветог дана муж јој одана налази на одмору и Р- говори телеграмом: довно шаље мужу дописницу на којој пише: — И поред кише изванредно се осећам. — Врати се одмах! Код нас је киша јефттинија.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1) наступаше, 6) познати француски сликар (Едгар), 7) јединица електричне снаге, 9) позади, 10) женско име, 11) предлог, 12) глаголица (турц.), 13) речно острво, 15) личност из Дизнијевих стрипова, 16) суптропско дрво, 18) кост (мед.), 19) талас, 20) име француског филмског глумца Монтана, 21) брме, 23) грвак, 25) зетина, 26) име француског певача Росија, 28) аутомобилска ознака за Нови Сад, 29) ваздушна лопта, 30) честа скраћеница, 32) оранице, 33) средњовековни град у старој Земи, 35) мочварно земљиште, 36) летовалиште на полуострву Пелешцу.

УСПРАВНО: 1) негодовање, 2) стара турска титула, 3) предлог, 4) округласта удубљења у карстним пределима, 5) име и презиме нашег познатог сликара („Сеоба Срба“), 6) наша новчана јединица, 8) вал, 10) мореуз између Црног и Азовског мора, 14) биљка сувих предела Америке, 17) азглаје, 21) држава у Африци, 22) планина у источној Србији, 24) лирска песма од четирострофе, 27) староседеоци Балканског полуострва, 31) поклона, 34) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Јастиг, 6) Теба, 7) кош, 9) ода, 10) желе, 11) ров, 12) вања, 13) бос, 15) Ница,

Grid for the crossword puzzle with numbers 1-36 indicating starting positions for words.

УСПРАВНО: 1) једноставност, 2) аба, 3) са, 4) О'Кели, 5) „Голдцвег приче“, 6) торба, 8) шевар, 10) жанр, 14) степа, 17) Ена, 21) казна, 22) крак, 24) усеви, 27) отров, 31) Ате, 34) И(во) Т(и)јардовин.

НЕШО БЕДИВИ ИНДИЈАНАЦ

У ЛЕТО 1837. године мала рударска варошица Санта Рита дел Кобре која се налазила у данашњем Њу Мексикоу, а у оно време потпадала под шпанску доминацију, прослављала је неку свечаност. На прославу су били позвани и Индијанци из суседног племе на Апаша пошто је мир између белаца и њих у том делу владао пуних 15 година на задовољство и једних и других. Око 600 Индијанаца, рачунајући ту ратнике, жене и децу, прихватило је позив и дошло да присуствује свечаности.

Нису ни слутили да им се спрема подмукла клопка. Влада из Чихуана желела је по сваку цену да приграби целу област која је била позната по налазиштима бакра. Због тога је наредила једној чети војника да се тајно пребаци у Санта Риту и побије све Индијанце. Обећала је да ће скалп ратника платити стотинара, скалп жена 50, а скалп детета 25 долара.

Док су младе Шпањолке играле на тргу а Индијанци уживали у том спектаклу, војници су неприметно запосели све улазе и заузели погодна места на зидинама. Док је још трајао плес, на земљу су биле прострете асуре са храном за госте. Онда су се девојке повукле. На тргу су остали само Индијанци који су били поседали на асуре и почели да једу.

Док су деца, људи и жене уживали у пријатној храни од јекнуће плутун. Гађајући са мале даљине у непокретан циљ скоро сваки метак је по годно. Индијанци су падали као покошени. Мајке су покушавале својим телом да заштите децу, али су и оне и деца падали мртви на земљу. Ратници који су остали живи после првих плутона и који су видели шта се дешава, покушали су да се спасу бекством. Али сви пролази су били запоседнути. Па ипак, Индијанци су скоро голоруки јуришали на зидове и капије и тамо гинули.

Од целе гољве која је бројала око 600 Индијанаца, једва се десетак мушкараца спасао. Међу убијенима била је жена апашког поглавице Црвени Рукави или како су га Шпањолци звали Мангас Ко-

лорасас. Са њом су погинула и њихова три детета. У време кад се десио масакр поглавица је имао близу четрдесет година. Био је познат као мирољубив човек. Мир који је трајао 15 година био је његово дело. Он је добро знао да рат штети и њему и Шпањолцима. Што је необично за Индијанце био је прави син.

Вест о погибији његових саплеменика тешко га је погодила а приготву му је било криво што су нападнути на тако подмукло начин. У њему се одиграла велика промена: од доброћудног чина постао је страхан ратник који је пуних 25 година задавао ударце Шпањолцима у Мексикоу а касније и Американцима.

Нема заробљавања

Прва ствар на коју се одлучио била је да мала варошица и војници морају бити уништени. Хтео је да им се освети за њихов гнусан злочин. Прикупио је све своје борце и пошто није имао довољно људи да отворено нападне на варошицу, он се одлучио на њену блокаду тј. да је присили на предају изгладњивањем. Његови људи уништили су све у околини варошице што би опседнутима могло бити од помоћи док су у исто време добро постављене заседе уништавале све караване који су иначе снабдевали рударско насеље намирницама.

Изгладњела варошица издржала је месец дана а онда је решено да се сви становници, под заштитом војске, пребаци преко 400 километара. То је било оно што је велики поглавица предвидео и желео. Дугу колону било је немогуће бранити, нарочито ноћу. Индијанци су се као духови појављивали час овде, час онде, убијали и палили а онда исто тако изненада нестајали. Кад је колона наишла на брдски терен није јој било спаса; узалуд су се борили, и војници и цивили. Одлично камуфлирани Индијанци под вођством Црвених Рукава успели су да ликвидирају целу колону. Заробљеника није било. Том приликом су преотели и све скалпове које су војници носили влади да за њих приме обећану награду.

Али ова победа није завртела мизак великом поглавици. Он је знао да његово племе само неће бити у стању да се бори са Шпањолцима и зато је предузео мере да уједини сва индијанска племена на том подручју. Поглавица је имао три кћери из првог брака које су биле необично лепе. Мајка им је била Шпањолка и она је такође погинула у Санта Рити. Он је те три кћери удао за поглавице суседних племена који ће касније такође постати славни борци а нарочито Церонимо, који је пуних 20 година задавао велике бриге америчкој армији. И друга два зета, Нана и Викторио, такође су се

прославили у крвавом рату против Шпањаца нападајући чак и гарнизоне.

Рат је парализао сав живот у Мексикоу. Индијанци предвођени сјајним поглавицама као што су били Црвени Рукави, Церонимо, Нана и Викторио појављивали су се тамо где их нико није очекивао и сејали смрт за собом. Чак и јаче формације војске нису више смеле да напуштају утврђења. Име Мангаса Колорасаса изговарало се са страхопоштовањем у целом Мексикоу.

Сукоб с Американцима

Проналажењем нових налазишта злата на западу Апаша су имали све чешће суко-

бине са новим белим људима — Американцима. То су у највећем броју случајева били авантуристи који су трагали за златом и бирајући средства како да до њега дођу, било да се ради о другим белцима или пак Индијанцима. Како су сукоби између Индијанаца и Американца постали све чешћи, а то је ометало великог поглавицу у његовим плановима против Шпањаца, он реши да оде сам у Пинос Алтос, варошицу коју су копачи злата основали, да с њима преговара. Његови ратници молили су га да не иде сам, али он није хтео да попусти; као да је желео да покаже свима да се ничега не плаши.

Како је знао нешто мало шпански покушао је помоћу њега да се споразуме с копачима злата. Рекао им је да жели да престане убијање између његових људи и њих а заузврат он ће им показати неколико места јужније у једној планини где могу наћи више жутог метала (злата) но што га има у том месту. Међутим, разуздани аванту-

пада. То су биле најтеже страшни америчке историје у борби за освајање новог континента. Храбри Индијанци вођени способним поглавицама, међу којима се нарочито истицао млади Церонимо, стварали су пустош на западу Америке. Борбе су биле немилосрдне са обе стране. Није било милости чак ни за жене и децу. Индијанци су склонили своје породице у планинске пределе где је било тешко прићи док су они на својим брзим коњима прелазили огромне раздаљине и изненада нападали вароши или одреде војника.

Поглавица се предаје

А онда почетком 1863. године десило се нешто у шта нико од Индијанаца није желео да поверује. У једном сукобу с америчким војницима велики поглавица је био рањен. То је било први пут да га је тана погодила. Сви су, па и он, веровали да га метак неће. И заиста, он је прошао многе битке а није био ниједном ни окрзнут. Шпански и

амерички војници су пуцали на њега из непосредне близине, али би тада обично пушка зајала. И сам убеђен да га метак неће, он је правно чуда од јунаштва. Кад је рањен, све се променило. Поглавица је сматрао да су га врачци напустили и да је то опомена да треба да прекине са борбом. У то доба имао је већ 70 година. Више од 25 година непрекидних борби оставило је видног трага на њему. Одлучио је да се преда Американцима и покуша прекид непријатељства. Узалуд су га сви одговарали од тога, он није попустио.

Капетан америчке коњице коме се предао није могао да верује својим очима. Индија-

нац кога је јурила цела америчка и шпанска војска сам се предао! Наредио је својим војницима да га чувају, ако им умакне сви ће под ратни суд. Да би се решили беде, једне ноћи војници су га убили везањим тврдећи да је покушао бекство.

Тако је завршио живот Индијанац који је пуних 25 година задавао грдне јаде двома владама и двома армијама. Мада је он нашао у Кочизу сјајног заменика и одличног борца, ипак овај није успео да уједини све Индијанце као што је то учинио поглавица Црвени Рукави. После његове смрти борба против Американца беснела је пуних 23 године. Кочиз, Церонимо, Нана и Викторио, мада су се после тога борили сваки за себе, за давали су велике муке и шпанској и америчкој војсци. Излаја белаца у Санта Рити скупо је плаћена.

»ЈЕЗИК« ДЕЛФИНА

Амерички зоолог Џон Лили утврдио је да се једна врста делфина споразумева звиждањем. Кад овај делфин западне у невољу зазвжди двапут кратко, одређеном висином. Позиве СОС понекад шаље сатима све док му не стигне помоћ. Кад их његови „саплеменници“ чују, они заћуте да би у тишини разазнали са које стране и даљине долази. Тако се лакше оријентишу у хитном тражењу и спасавању друга у невољи. Прве животиње које стигну до оболелог или раненог друга, подупиру његова пераја са стране, и чему ноге треба да заузму издижу га толико да му

глава буде изван воде да би могао да дише. Доктор Лили био је очекивао да су се „болничари“, који су били похитали са свих страна, смењивали и дању и ноћу држећи „пацијента“ изнад воде све док се овај — после две недеље — није потпуно опоравио. Овако смишљено поступање и организација изненађују чак и код створења високе интелигенције као што су ови морски сарни.

Мерење дебљине сланине ултразвуком

Да би се што пре утврдила дебљина леђног слоја сланине живог свињета, стручњаци успешно примењују ултразвук. Свиња се постави на хоризонталну подлогу, при чему ноге треба да заузму што вертикалнији поло-

жај. Апарат са ултразвучком ставља се на други, шести и тринаести пршљен и пусти се ултразвук. Резултати контролисани после клања нису се разликовали више од плус или минус 5%.

Јесте ли већ чули

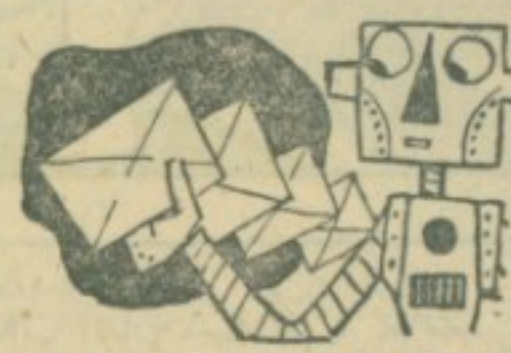
да...

... у Франкфурту се гради двадесет облако-

дера намењених за смештај 10.000 аутомобила.

... робот за сортирање писама са електронским командама, постав

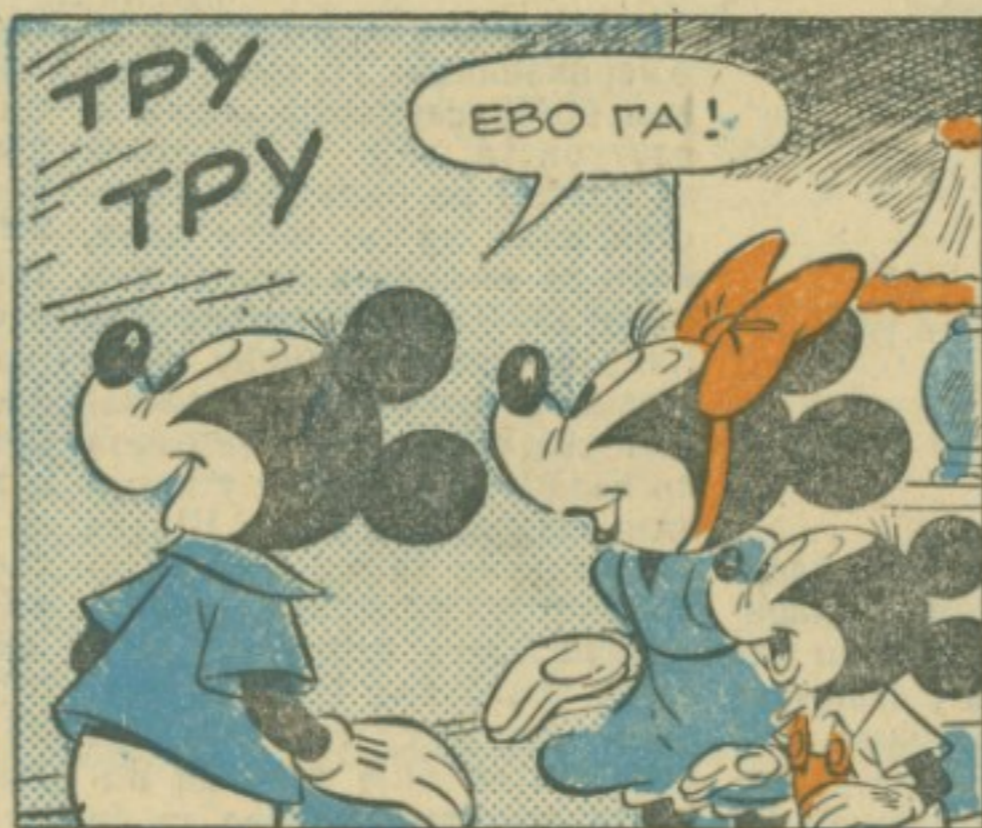
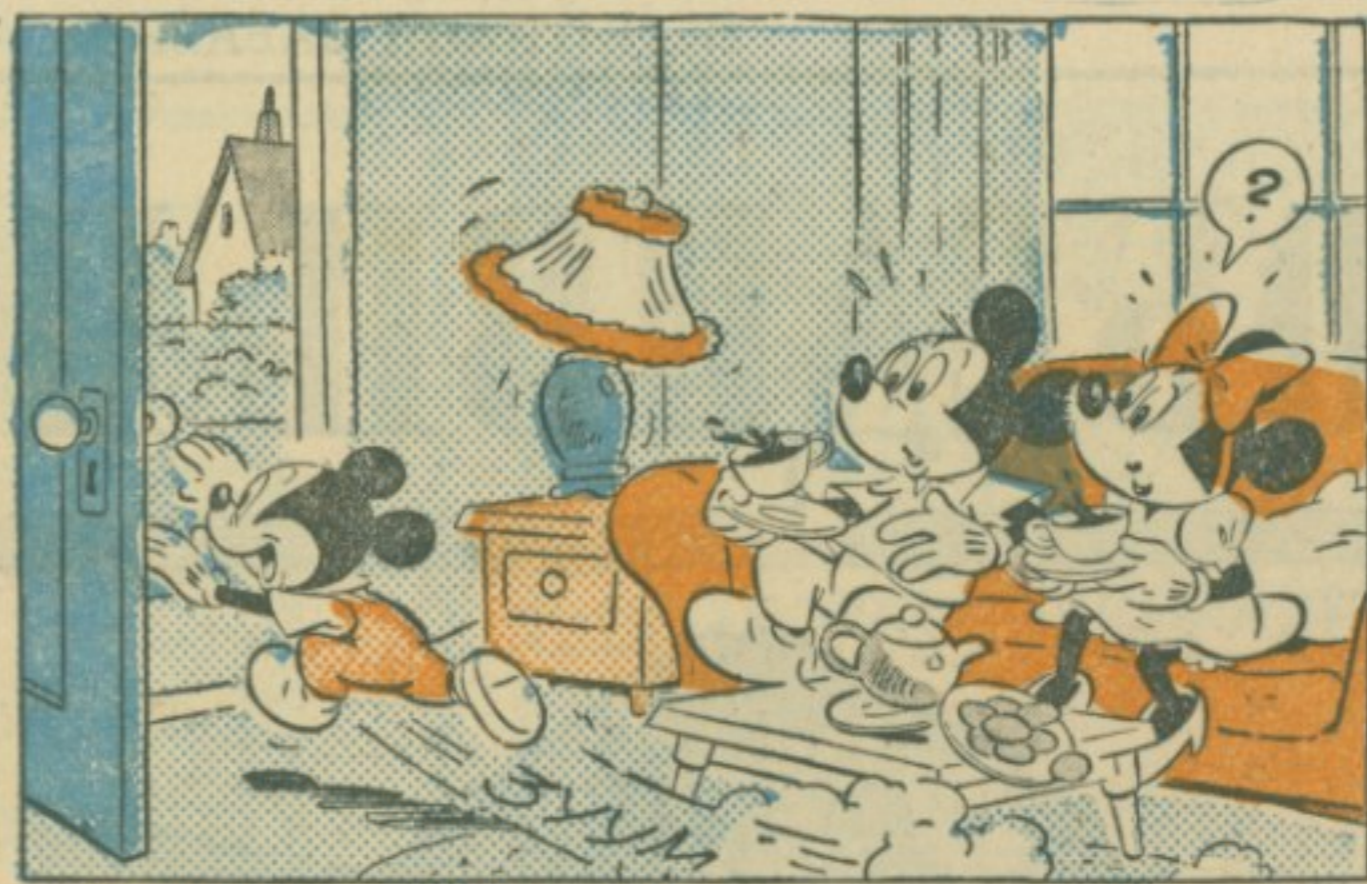
љен је пре извесног времена у немачком граду Форихајму. Апарат је тако начињен да може да сортира 45.000 писама за један час.

... суд у Оксфорду досудио је Енглескињи Губинс одштеу од 251 фунте, јер је она на суду доказала да њен нос после саобраћајне несреће, кад се њен аутомо-

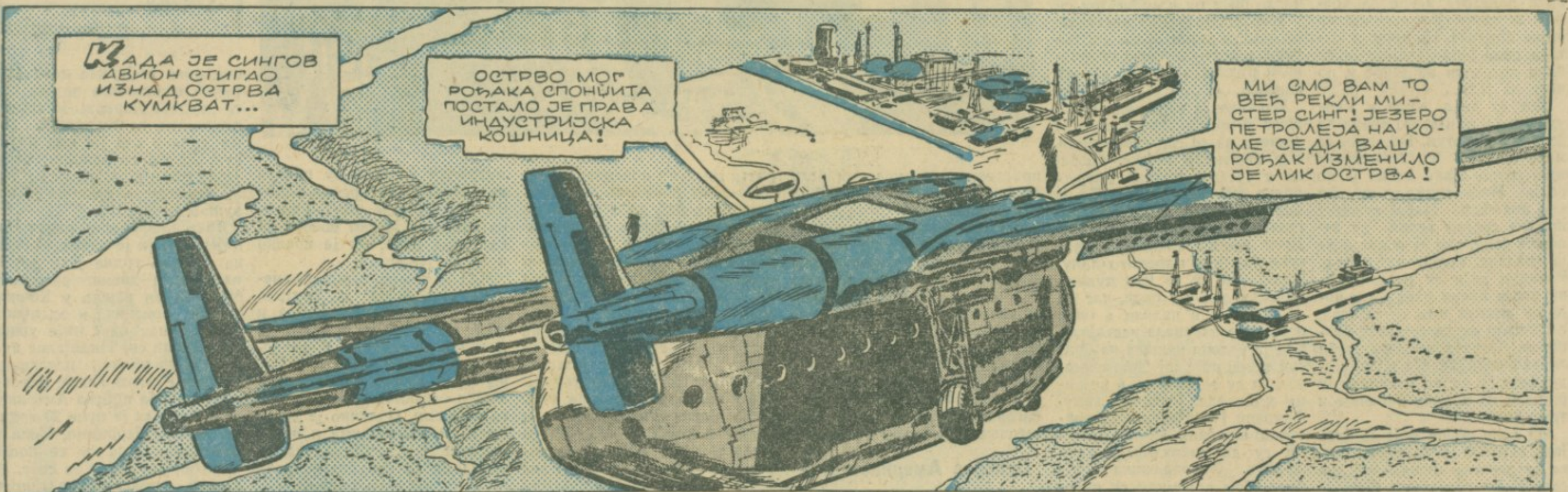

бил сударио са кампном-вишетоном, постаје плав као најплаве небо, при најмањем захлађењу.

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

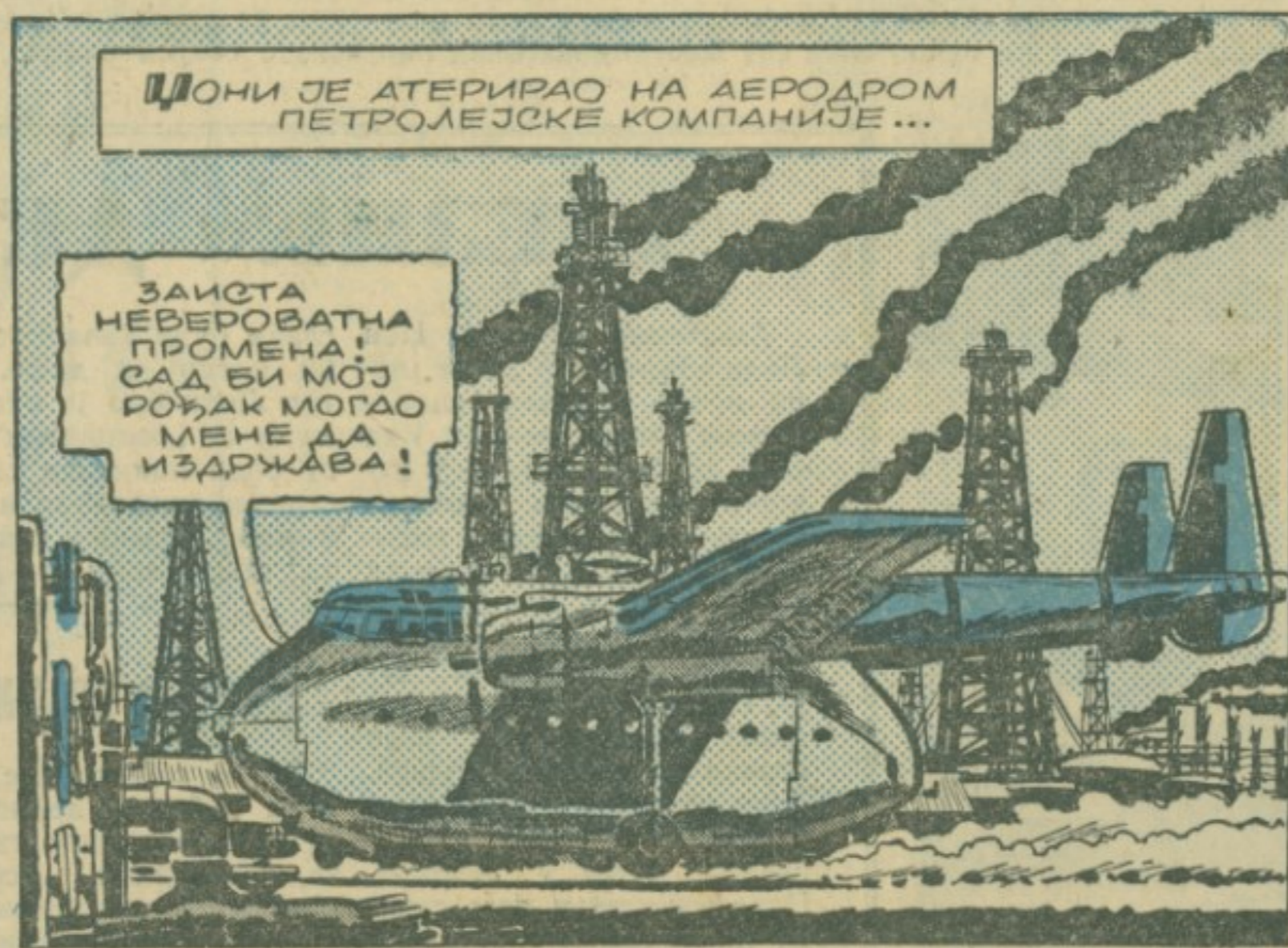
КАДА JE CИHГOВ ДВИOН CTИГAO ИЗНАД OCTPBA KУMKBAТ...

OCTPBO MOГ PОЂAKA CПOHCИTА ПOCTAЛO JE ПPABА ИHДУCTPИЈCКА KOШHИЦА!

МИ OMO BAM TO BEГ PEKЛИ MICTEP CИHГ! JEЗEPO ПETPOЛEЈA HA KO-ME CEДИ BАШ PОЂAK ИЗMЕНИЛО JE ЛИК OCTPBA!

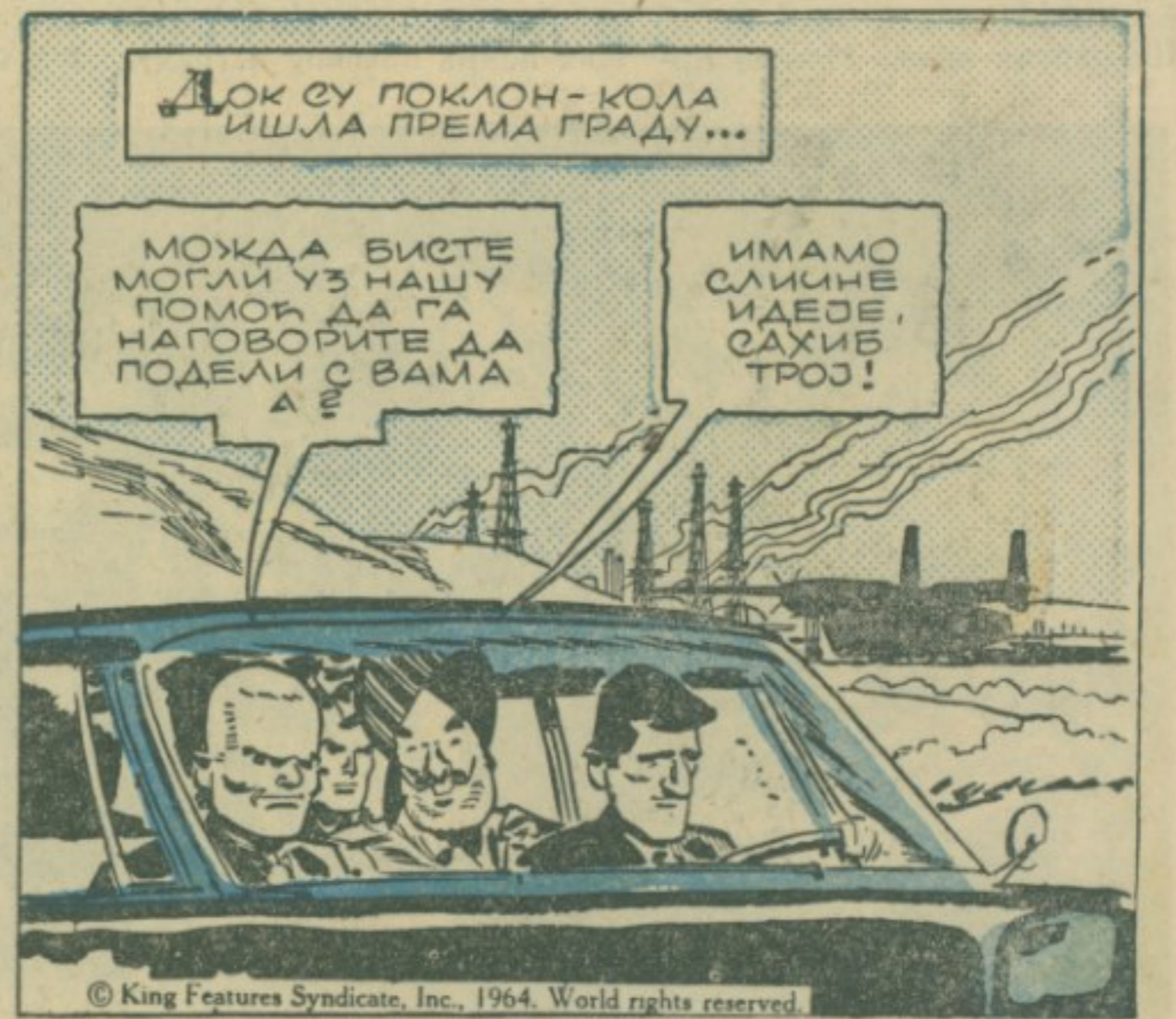

И MI OMO CАД ДOHEЛИ OHO ШTO TAJ HАПPEДAK ЗAHTEBA... YPEђAJE ЗA KЛИMATИ-ЗACИЈY!

ЦOНИ JE ATEPИPAO HA AEPOДPOM ПETPOЛEЈCKE KOМПАHИЈE...

ЗАИCTA HEBEPOBATHA ПPOМЕНA! CАД БИ MOЈ PОЂAK MOГAO MEHE ДA ИЗДPЖAВА!

ДOK CУ ПOKЛOН-KOЛA ИШЛA ПPEMA ГPAДУ...

MOЖДА BИCTE MOГЛИ YЗ HАШY ПOМOЋ ДA ГA HАГOBOPИTE ДA ПOДЕЛИ C BAMA Д E

ИМАМО CЛИЧHE ИДЕЈE, CАХИБ ТPOЈ!